49՝ ՏԱՐԻ Թիւ 1303 Կ. ՊՈԼԻՍ ՈՒՐԲԱԹ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 23/7 ՀՈԿՏ. 1905 7 ՇԱՊԱՆ 1323 — 23 ԻԼՈՒԼ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՑԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիա Մի Ճառտէի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
اوصنيه يومى وسياسى غزه‌در
صاحب امتيازى : اوهانس فرید
ادارهسى باب‌عالى جادهسنده نومرو ۳۸

ԳԻՆԵՐ
Տարեկան Վեց-ամեայ
Գոլոյ համար 80 գր. 50 գր.
Գաւառներու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 25 ֆր. 18 ֆր.
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՑՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Մանկական սիրուն ոտանաւորի մը մէջ ըսուած է. «Եթէ գոնարներ ալ տան, չեմ տար հայրիկս ու մայրիկս»։

Վարժուհին աղջիկէն բացատրութիւն կը խնդրէ. — «Աղջի՛կս, իրա՞ւ չես տար ինծի հայրիկդ ու մայրիկդ, երբ գոնարներ, ադամանդներ տամ քեզի»։ «Ո՛չ, օրիորդ, մայրիկս չեմ տար, բայց հայրիկս կուտամ»։

Վարժուհին կը սկսի հեռաւորքրքրութեամբ պատմառը փնտռել մանկական սիրոյն այս աչքառու տարբերութեան, և կ'ըսէ. — «Աղջիկս, ինչո՞ւ կուտաս հայրիկդ, նուա՞ղ կը սիրես զայն։» — «Օրիորդ, ամէն իրիկուն կուու կ'ընէ մայրիկիս հետ... գինով է»։

Ահա պարագայ մը, որ հազար Թաւշանճեան մրցանակ կ'արժէ արբեցութեան դէմ, ինչպէս պիտի խոստովանի ինքն իսկ ազնուասիրտ Թաւշանճեան էֆէնտի։ Իմ կարծիքով, ահա առաջին և միանգամայն յուզիչ աղդեցութիւնը զոր կը թուի թէ այս մատաղ միտքին վրայ ներգործած է արբեցութեան դէմ պայքարը։

Կ'արժէ որ Թաւշանճեան էֆ. գտնէ այս սիրուն աղջիկը, և սիրուն նուէր մը ընէ անոր, բացառիկ եղանակով։

Վարժուհին կը յուզուի, և արտասուագին աչքով. — «Աղջի՛կ, աղջիկս, որ Աստուած բժշկէ հոդ մոլութիւնը,» կ'ըսէ, «Բայց դարձեալ սիրէ՛ հայրիկդ, և օ՜հ է զարդի ու գոնարի հետ մի՛ փոխեր զայն», կը յարէ։

Ծիր ու գերազագոյն մայր մը, և արբեցութեան ժարէն ապականուած հայր մը ընտանեկան կեանքի մէջ ահա՛ թէ ի՛նչ տպաւորութիւն առաջ կը բերէն։

Սիրուն, պատուական աղջկան բացատրութիւնը ա՛յնքան նկարէն, ա՛յնքան պերճախօս է, որ ամէն մեկնութիւն ըստ ինքեան աւելորդ կը համարուի, բայց Ծաղիկ կնոջական թերթին թողով այս առթիւ պանծացնել իգական սեռին ազնիւ դերը տուներու մէջ, կ'ուզեմ հոս արական դերին լրջութիւնը կրկին մատնանիշ ընել։

Տարբական դասարանի այդ պստիկ աղջիկը ո՞րքան զգածուած է արբեցող հօրը կաց ու կուլն, որուն կ'ենթարկէր ամէն զիշեր իր կինը։ Ինչ՞ զմեսարան մը՝ պարզուած անմեղ էանեներու աչքին առջեւ, թոնաւոր պատկեր մը՝ որ կ'ապականէ մանկական զուարթութիւնը, մինչ արբեցութեան յորձանալից հեղեղը հայնոյութիւն ու նախատանք արհամարանքի տարափ մը կը տեղայնէ հէք ընտանիքին մօրը գլխուն։ Ինչո՞ւ համար արդէն կ'ըսուի թէ յամառ արբեցողը ծիւաղ մըն է վերջի վերջոյ, որ ոտնակոխ կ'ընէ ամէն ընտանեկան սրբութիւն, մտերմական ամէն ազնուութիւն, զաւակներու առջեւ երկու ամուսիններուն անկեղծ պարկեշտութիւնը, որ բարութեան ամէնէն ցայտուն օրինակը պէտք է հանդիսանայ հազիւ տակաւին գիտակից էակներուն։

Վարժուհին և աղջկան միջեւ հաստատուած այս առժամանակեայ մտերմութիւնը, որ առիթ տուաւ հէք պզտիկին իր ներքին ցաւերը պատմելու, գեղեցիկ պատեհութիւն մը կ'ընծայէ ամէն դաստիարակի և ամէն վարժուհիի՝ մերթ ընդ մերթ քննելու այսպէս իրենց աշակերտներուն ընտանեկան հոգերը ու դառնութիւնները, և զանոնք առաջ բերող մոլութիւններուն դէմ պայքար մղելու, մէկ կողմէն խրախուսելով ուսանողները թէ վաղանցիկ կրնան ըլլալ իրենց այդ ցաւերը, և միւս կողմէն պարզելով մոլութեանց այդ անիծապարտ արդիւնքը, և յորդորելով զանոնք խոշիլ յաւէտ այդ մոլութիւններէն, քանի որ կենդանի օրինակը յաճախ աչքերուն մէջ կը պատկերանայ իրենց աչքին։ Դաստիարակութեան ճշմարիտ նպատակը ահա՛յս է, և մեր Թաղային վարժարանները եթէ դաստիարակութեան այս կերպին աւելի հոգ տանին, կ'արդարացնեն իրենց գոյութիւնը և ծախսուած դրամը, որ բաւական ստուար գումար մը կը ձեւացնէ։

Միւս կողմէ, արբեցող հայրերու համար թէ՛ պատուական առիթ հրաժարելու համար իրենց մոլութենէն, որ առաջին անգամ անմեղ սիրուն զաւակներուն սիրտը կը պաղեցնէ իրենց վրայէն, և ճշմարիտ հայր մը կը մնայէ անչուշտ թէ իրեն համար ամէնէն սոսկալի տանջանքն է գիտնալը թէ իր զաւակները չեն սիրեր զինքը, և մինչեւ իսկ չնչին գումարի մը փոխարէն վրայ տալ կ'ուզեն տունին խաղաղութիւնը վրդովող անդամ, արբեցող հայրը։ Ո՞ր քարոզը, ո՞ր վարդապետութիւնը կրնայ ազդել ա՛յսքան, որքան կրնայ ազդել վարժուհիին անմեղ սանուհիին օրատեմ լիի յայտարարութիւնը։ Վարժուհին ինքնաբերաբար պատմեց ինծի, և ես չկրցայ այս գեղեցիկ առիթը փախցնել ընթերցողներուս ուշադրութիւնը հրաւիրելու համար, քանի որ մանաւանդ արբեցութեան մրցանակաւոր պայքարին մասնակցած չէ, և Թաւշանճեան էֆ.ի տարակոյսները փարատելու համար հարկ էր որ գոնացում մը տայի իր բարեմտութիւնը չանհետնելու նպատակաւ ինչպատ մտքի։

Բայց փոխանակ վերացական ոլորտներու մէջ թեւածելու և փոխանակ քմածին պատկերներ յերիւրելու արբեւոտ այս բացառիկ յայտադրումը անպատճառ Միս Օռէթի անակնկալ մէկ հիւանդացումին վերագրած և ոբոյած էր ամէն վանդ աչք առնելով վեր ելնել ու աղջկան վրայ ստոյգ տեղեկութիւն առնել։ Բայց հարկ չմնաց այս վանգաւոր ձեռնարկին և հայր ու աղջիկ անմիջապէս ներս մտան մթերանոցէն։

Միս Օռէթ երկու բառով հասկցուց Լավառէտի՝ ծովուն վրայ տեղի ունեցած արտակարգ երեւոյթը ինչպէս նաև անոր՝ իրենց յայտնման պատճառ ըլլալը, իսկ Սըր Մօլլբէօն յայտնի ա՛ճապարանքով,

—Այս գիշեր ժամանակը անցած է, ըսաւ, և մենք մի միայն ձեզի մատանեղութեան չենթարկելու համար եկանք հոս. հետեւաբար վաղուան ծրագելով երկար տեսակցութիւնը՝ առայժմ գիշեր բարի։

Լավառէտ երբ հիւրերուն ձեռքը սեղմելու կը պատրաստուէր, յանկարծ կանգ առաւ ու խորհրդաւոր շեշտով մը,

—Մտիկ ըրէ՛ք, գոչեց։

Դիակներուն մթերանոցը օթեակներու նրբանցքէն բաժնուած էր բարակ երկաթաթերթի պատուարով մը, հետեւաբար վերը տեղի ունեցած ամենաթեթեւ ոտնաձայն մը իսկ կը լսուէր մթերանոցին մէջ։ Լավառէտի ուշադրութիւնը գրաւող դէպքը՝ ձեռքի մը այս երկաթէ միջնորմին վրայ քաւրուռուռիւն ու անկէ գոյացած թեթեւ աղմուկն էր. այս չշուկը Միս Օռէթ ու հայրն ալ լսած էին, որոնք սարսուեցան կանգ առնել։ Սըր Մօլլբէօն ցած ձայնով մը,

—Նրբանցքին մէջ քանի մը հոգի իրենց մատուընքներուն վրայ կոխելով կը պտրտին, ըսաւ։

—Դէպի հոս կուգան, յարեց Լավառէտ։

—Ի՞նչ ընելու կուգան արդեօք։

—Չեմ գիտեր, բայց եթէ եկողները նաւաստիներ են, փոխանակ երեւնալու պատրաստի՞նք հոս։

Երեքն ալ մեծ զգուշաւորութեամբ գացին տեղաւորուեցան դագաղներուն ետեւը։ Արդարեւ քիչ յետոյ մթերանոցին դուռը կամաց մը բացուեցաւ և քանի մը հոգի մէկէն ներս մտան։ Դուռը դարձեալ գոցուելէ ետք, եկողներէն մէկը ձեռքի լապտերը վառեց, որմէ թեթեւ լոյս մը տարածուեցաւ մթերանոցին մէջ։

Միս Օռէթ հազիւ կրցաւ զարմացական արտայայտութիւն մը ղսպել։

Մթերանոցը մտնող հինգ անձերը Հնդիսլոյէ չոգենաւ նստող Զինացիներն էին, զորս ճանչցած էր անգլուհին։

Այս հինգ մարդիկը երբ չոգենաւ մտան, բոլորովին զիրար չճանչնալ ձեւացուցած էին, հիմա սակայն անոնց՝ ամէնքը մէկտեղ դիակներու մթերանոցը գաղտնաբար մտնելը ուշադրութեան արժանի պարագայ մըն էր։ Այս կէտը Սըր Մօլլբէօնի ալ միտքը կ'զաղեցներ, որ չկրնալով վճռել թէ ի՞նչ ընելու եկած էին անոնք հոն, անհամբեր կ'սպասէր Լավառէտի և Միս Օռէթի հետ։

Այս հինգ անծանօթներէն մէկը որ արտաքին երեւոյթէն դատուելով, անոնց պետը ըլլալ կը կարծուէր, մթերանոցին չորս կողմը խորաքննին ակնարկ մը պտտցուց և վստահ ըլլալէ ետք թէ ո՛չ ոք կը գտնուի հոն,

—Հան, ժաբ, Թունկ, Լի, գիս մտիկ ըրէք, ըսաւ։ Ձեզի երկուքը եւրոպացի կրօնաւորներու դպրոցը դատարկուած ըլլալով, քաջապէս չէք գիտեր մեր չիներէն լեզուն։ Հետեւաբար անգլիերէն լեզուով պիտի խօսիմ, ձեզի հասկնալի ըլլալու համար։

Լավառէտ վերջին ծայր գոհ մնալով այս կարգադրութենէն,

—Ադէկ, մոլոտաց, հիմա կարելի պիտի ըլլայ այս մարդուն բոլոր ըսածներն ալ հասկնալ։

—Վաղը Նակազաքի պիտի հասնինք, յարեց Զինացին, ժաբ, Թունկ և Լի հոն ցամաք ելնելով, պէտք է որ առաջին անգամ հանդիպած առեւտրական չոգենաւը նստին և Զինաստանի ծովեզերքը ելլան։

Երեք չինացիները գլխու համակերպող շարժումով մը խնամարեցան իրենց պետին առջեւ։

—Հիմա, յարեց, չինացի պետը, ամէնքդ ալ ձեր խցիկները քաշուիցէք։

Նախ ժաբ, Թունկ և Լի թող մնանին։ Հան ու ես քիչ մը ալ պիտի մնանք հոս։

Երեք Զինացիները իրենց ձեռքերը պետին երկնցուցին, և զայն բարեւելէ ետք, մթերանոցէն դուրս ելան։

Զինացի պետը որ ֆրանմասօն մըն էր, իր քովը մնացած ընկերին դառնալով,

—Հան, ըսաւ, ուրիշ խնդրի մը համար քու օգնութեանդ պէտք ունիմ, անոր համար վար դրի քեզ հոս։

—Հրաման ըրէք, տէր իմ, պատասխանեց Հան, միշտ պատրաստակամ գտնուելով։

—Շոգենաւը երբ Նակազաքիէ ճամբայ ելնէ, քառասունը ինը Թուակիր դագաղը պէտք է անմիջապէս ծովը նետուի։

—Մեծ բան մը չէ, ըսաւ Հան, ուսերը թօթուելով, ձեր հրամանը պիտի գործադրուի։

—Բայց չէք հարցներ թէ ինչո՞ւ համար ծովը պիտի նետենք այս դիակը։

—Հարցնելու հարկ չկայ, բաւական է որ դուք հրաման ընէք, ես կը գործադրեմ։

—Ես սակայն ես պէտք կ'զգամ զայն ձեզի հաղորդելու։ Գիտէք որ այս մարդը իր կենդանութեան ատեն սիրային խնդրոյ մը առթիւ թշնամութիւն մնուցած է մեզի դէմ, յորմէ այսպէս վրէժ լուծել անհրաժեշտ է։ Ես իմացայ բարեկամի մը միջոցաւ թէ ցած են և վայրենութեան նշաններ չեն ցուցներ, աւելի մտացի և ազդեցիկ մարդիկ գտնելու համար։ Ցեղապետին գործերը կը կատարուին Եոյն դիւրութեամբ և հանգարտով։

«Տակաւին կարճ ժամանակ բնակած էի այս ժողովուրդներուն մէջ երբ հասկցայ թէ անոնք միջոց մը ունէին մէկ գեղէն միւսը լուրեր և հրամաններ հաղորդելու, զորոնք ցեղապետը կ'ուզէ դրկել։ Վասնզի յիշեալ դրութեան կը հակին բոլորովին ցեղերուն պետերը։ Անձնիւր ցեղ ունի իր պահակները և այս պահակներէն երկու երեք մարդիկ կ'ընտրուին և անոնց կը յանձնուի օրինագիրքը, և անոնք կը հրահանգուին պահապանի թմբուկի մրջոցաւ լուր տալու գործին մէջ։ Այս թմբուկը կը չինուի խոշոր դդումէ մը, որուն մէջ փորուած և խոռոչ բացուած ու չոցուած է։ Ուլի մորթ մը կը պրկուի անոր բերանը՝ այնչափ ձկտելով զայն որ կը բարակնայ մագաղաթի մը չափ, և յետոյ բոլորովին կը չորցուի ընկերներուն ծանօթ կերպով մը։ Երբ անոր զարնուի ցպիկներով, այս ատրճանակ գործիքը կ'արձակէ ձայն մը որ դիւրաւ կը ճամբորդէ հինգէն ութ մղոն։ Երկիրը շատ լեռնոտ է, և գեղերը բլուրներուն ատորան են սովորաբար։ Բայց այսու հանդերձ կը թուի թէ ընակիչները դժուարութիւն չեն կրեր իրարու հետ հաղորդակցելու մասին։ Գահակներէն մին միշտ պաշտօնին վրայ կը գտնուի, հաղորդուելու խօսքը կը զարնէ իր թմբուկին վրայ, գրէթէ Մորսի այբուբենով, և ձայնը կը ճամբորդէ բոլորներուն ու հովիտներուն վրայէն դէպի մերձակայ գիւղը, ուր ուրիշ պահակ մը միշտ իր պաշտօնին վրայ կը գտնուի պատրաստ։ Երբ կը լսէ հաղորդուած խօսքը, կրնայ անմիջապէս հասկնալ թէ անիկա իր պետո՞ն կը պատկանի թէ հեռաւոր գեղի մը։ Եթէ իր պետին կամ տեսչին կը պատկանի, բերնով կը զրուցէ իր հիւղակին մէջ, բայց եթէ հեռաւոր քաղաքի մը՝ խօսքը կը կրկնուի դդումէ թմբկին վրայ, և այսպէս կը յղուի մէկ գեղէն միւսը ապշեցուցիչ արագութեամբ, մինչեւ որ հանի վերջապէս հոն ուր զայն հաղորդել կ'ուզուի։

«Ցեղապետ Լէրոթոտի ինծի արտօնութիւն չնորհեց լուր դրկել մեր աշխատաւորներուն իր դդումի հեռագրութեան դրութեան միջոցով, արտօնութիւն զոր գնահատեցի և շատ անգամ օգտուեցայ անկէ։ Հաղորդուած խօսքը երբեք չկրկնուիր զայն դրկողին, և երբեք չեմ գիտեր այս դրութեամբ դրկուած խօսք մը զոր դրկել յաջողուած չըլլայ անոր որու յղել սահմանուած է։

«Պէրական պատերազմին ժամանակը, թէեւ մենք հարիւրաւոր մղոններով հեռու կը գտնուէինք ճակատամարտին վայրէն, բոլոր լուրերը մեզի կը հասնէին յոյժ հիանալի արագութեամբ և ճշգրտութեամբ։ Ամէն ինչ որ տեղի ունեցաւ Օրանժի Ազատ Պետութեան և Թրանսվալի մէջ, յաղթութիւններ և ձախողութիւններ, գիտէինք. և երբեմն դդումի գծին լուրերը մեզի կը հասնէին ռազմադաշտի հեռագրին տուած լուրերէն ժամերով առաջ։ Այս բանը շատ զարմացուց զինուորական սպաները, որոնք ջանացին կրկին և կրկին ոևէ կերպով սորվիլ թմբուկին կիրառութիւնը։ Բայց ընիկները, որոնք կը պնդեն թէ սպիտակամորթ մը երբեք սորված չէ զայն, զգուշութեամբ կը պահէին իրենց գաղտնիքը։

«Զգիտցուիր թէ առաջին անգամ ո՛վ հնարեց այս դրութիւնը, բայց կը դործածուի Ափրիկեցի շատ ցեղերէ, որոնք շատ գաղտնապահ են այդ մասին, և ամէն մէկ գեղի մէջ զանիկա կը հաղորդեն սակաւաթիւ վստահելի մարդոց, որոնք ընտրուած են իրենց պետին ցուցուցած հնազանդութեան համար։ Ես յաճախ տեսած եմ անոր կիրառութիւնը Զուլուհանաներուն, Թէմպիներուն և Փոնտոներուն մէջ, որոնց յաճախ կ'այցելէի։ Թմբկահարը, երբ հրամաններ ընդունի իր պետէն, դուրս կ'ելլէ և կը սկսի թմբուկին զարնել յաջորդաբար բարձր հարուածներ՝ մէջտեղերը կարճ և երկար միջոցներով, և յետոյ կը զարնէ արագ յաջորդութեամբ։ Փոյթ չէ թէ հաղորդուելու խօսքը ի՞նչ բնութիւն ունի, գործողութիւնը կատարողը կը թուի թէ դժուարութիւն չգտնէր զանիկա թմբուկին միջոցաւ զրկելու մասին։ Որչափ որ գիտեմ, լուրերը զրկուած են գրեթէ հազար մղոն, հաւանօրէն հարիւրաւոր գեղերէ անցնելով մինչեւ որ իրենց վերջին տեղը կը հասնին։»

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆԳԼԻԱՅԻՆ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Սրանցարտի Բեթերսպուրկի Թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ Հոկտ. 1 թուով.—

Ռանի մը օրէ ի վեր կը դիտեմ որ թէեւ ռուս մամուլը կը յայտարարէ թէ անգլեւճարոնական պայմանագրութիւնը սպառնալիք մըն է Ռուսիոյ ճշմարիտ շահերուն, բայց ռուս կառավարությունը փորձ, Թունկ և Լի թող մնանին։ Հան ու ես քիչ մը ալ պիտի մնանք հոս։

Երեք Զինացիները իրենց ձեռքերը պետին երկնցուցին, և զայն բարեւելէ ետք, մթերանոցէն դուրս ելան։

Զինացի պետը որ ֆրանմասօն մըն էր, իր քովը մնացած ընկերին դառնալով,

—Հան, ըսաւ, ուրիշ խնդրի մը համար քու օգնութեանդ պէտք ունիմ, անոր համար վար դրի քեզ հոս։

—Հրաման ըրէք, տէր իմ, պատասխանեց Հան, միշտ պատրաստակամ գտնուելով։

—Շոգենաւը երբ Նակազաքիէ ճամբայ ելնէ, քառասունը ինը Թուակիր դագաղը պէտք է անմիջապէս ծովը նետուի։

—Մեծ բան մը չէ, ըսաւ Հան, ուսերը թօթուելով, ձեր հրամանը պիտի գործադրուի։

—Բայց չէք հարցներ թէ ինչո՞ւ համար ծովը պիտի նետենք այս դիակը։

—Հարցնելու հարկ չկայ, բաւական է որ դուք հրաման ընէք, ես կը գործադրեմ։

—Ես սակայն ես պէտք կ'զգամ զայն ձեզի հաղորդելու։ Գիտէք որ այս մարդը իր կենդանութեան ատեն սիրային խնդրոյ մը առթիւ թշնամութիւն մնուցած է մեզի դէմ, յորմէ այսպէս վրէժ լուծել անհրաժեշտ է։ Ես իմացայ բարեկամի մը միջոցաւ թէ

անոր դագաղը 49 թիւը կը կրէ, որ Սան Ֆրանչիսքօէն դրուած է այս շոգենաւին մէջ։

Զինացին խօսելով հանդերձ, ձեռքի լապտերը պատցուց դագաղներուն վրայ և իւրաքանչիւրին ագուցուած թիթեղեայ տախտակներուն վրայ կարդալով երբ անթիւը կրող դագաղին հանդիպեցաւ,

—Անաւարիկ այս դագաղն է, ըսաւ։ Վաղը երբ Բէչիլլի ծովախորշը հասնինք, պէտք է ծովը նետել զայն։

—Բանի որ հիմա հոս ենք, ըսաւ Հան, կարելի չէ՞ որ դագաղը վերցնենք ու ծով նետենք։

—Ո՛չ առարկեց, հիմա չկրնար ըլլալ։

Այս խօսքերուն փոխանակութենէն ետքը, դիակներու մթերանոցին դուռը կամաց մը բացուեցաւ և երկու չինացիներն ալ դուրս ելան։ Անգլիացիներն ու Լավառէտ պահ մը երդի մէջ կարծեցին զրրենք, սակայն, իրողութիւն էր ինչ որ տեղի կ'ունենար։ Ուստի Միս Օռէթ, թրթռուն ձայնով մը,

—Զինացիին ըսածները լսեցի՞ք, Պ. Լավառէտ, հարցուց։

—Այո, պատասխանեց Լավառէտ գոհունակ դէմքով մը, այս մարդիկը 49 թիւ դագաղը ծովը նետել կ'ուզեն, զարմանալի բան, Սան Ֆրանչիսքոյի մէջ արդէն այդ գործողութիւնը կատարուած էր և հարկ չկար այլ եւս կրկնելու։

(Շարունակելի)

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.ՓՐԻԿԷԻ ԲՆԻԿՆԵՐՈՒՆՑ ՄԷՋ

Մարքոնի կը փառաւորուի անթել հեռագրութեան ներկայ դրութեան իրրեւ հնարիչ. բայց պակաս է խորիզ թէ անիկա առաջինն է առանց թելերու օդին մէջէն յաջողութեամբ խօսք զրկելու գործին մէջ։ Հարաւային Կեդրոնական Ափրիկէի ամայութիւններուն մէջ ընիկները հնարած են անթել հեռագրութիւն մը, զոր յաջողութեամբ կը գործածեն հարիւրաւոր տարիներէ հետէ։ Մինչեւ իսկ այն ժամանակէն առաջ երբ Ցրանգլին ելեկտրականութիւն քաշեց ամբերէն իր բանալիով, և այն ժամանակէն առաջ երբ Մորս իր այբուբենի գաղափարը յղացաւ, այս ժողովուրդները կը գործադրէին հեռագրական այս դրութիւնը։ Մր. Ֆոն Բայտաուի միսիոնար Ափրիկէի Մեթոտական Եկեղեցւոյ, որ Ամերիկա վերադարձած է արձակուրդով, շատ տարիներ անցուց ընիկ ցեղերուն հետ Նաթալի արեւմտեան կողմը գաւառին մէջ, Հարաւային Ափրիկէ, ուր յաճախ կը տեսնէր այդ դրութեան գործադրութիւնը։

«Իմ գործս, ըսաւ Մր. Բայտաուի Լէրոթոտի ցեղապետին հպատակներուն մէջ էր։ Լէրոթոտի ժառանգական կառավարիչ է Պազուլուներուն։ Շուտով տեսայ թէ այս ժողովուրդները և անոնց դրացիները հեռու էին կառապաներ և վայրենիներ ըլլալէ, ինչպէս շատեր կը կարծէին։ Իւրաքանչիւր ցեղապետ ունի իր խորհուրդը, նախարարաները և գլխաւոր պաշտօնեան, և իւրաքանչիւր ցեղ կը կառավարուի երկրին պէտքերուն և ժողովուրդին բարքերուն քաջայարմար օրէնքներով։ Մարդ պէտք է հեռուները նայի Լէրոթոտիի երկու քարտուղարներէն, որոնք Նաթալ կրթութիւն ստացած են և վայրենութեան նշաններ չեն ցուցներ, աւելի մտացի և ազդեցիկ մարդիկ գտնելու համար։ Ցեղապետին գործերը կը կատարուին Եոյն դիւրութեամբ և հանգարտով։

«Տակաւին կարճ ժամանակ բնակած էի այս ժողովուրդներուն մէջ երբ հասկցայ թէ անոնք միջոց մը ունէին մէկ գեղէն միւսը լուրեր և հրամաններ հաղորդելու, զորոնք ցեղապետը կ'ուզէ դրկել։ Վասնզի յիշեալ դրութեան կը հակին բոլորովին ցեղերուն պետերը։ Անձնիւր ցեղ ունի իր պահակները և այս պահակներէն երկու երեք մարդիկ կ'ընտրուին և անոնց կը յանձնուի օրինագիրքը, և անոնք կը հրահանգուին պահապանի թմբուկի միջոցաւ լուր տալու գործին մէջ։ Այս թմբուկը կը չինուի խոշոր դդումէ մը, որուն մէջ փորուած և խոռոչ բացուած ու չոցուած է։ Ուլի մորթ մը կը պրկուի անոր բերանը՝ այնչափ ձկտելով զայն որ կը բարակնայ մագաղաթի մը չափ, և յետոյ բոլորովին կը չորցուի ընիկներուն ծանօթ կերպով մը։ Երբ անոր զարնուի ցպիկներով, այս ատրճանակ գործիքը կ'արձակէ ձայն մը որ դիւրաւ կը ճամբորդէ հինգէն ութ մղոն։ Երկիրը շատ լեռնոտ է, և գեղերը բլուրներուն ատորան են սովորաբար։ Բայց այսու հանդերձ կը թուի թէ ընակիչները դժուարութիւն չեն կրեր իրարու հետ հաղորդակցելու մասին։ Գահակներէն մին միշտ պաշտօնին վրայ կը գտնուի, հաղորդուելու խօսքը կը զարնէ իր թմբուկին վրայ, գրէթէ Մորսի այբուբենով, և ձայնը կը ճամբորդէ բոլորներուն ու հովիտներուն վրայէն դէպի մերձակայ գիւղը, ուր ուրիշ պահակ մը միշտ իր պաշտօնին վրայ կը գտնուի պատրաստ։ Երբ կը լսէ հաղորդուած խօսքը, կրնայ անմիջապէս հասկնալ թէ անիկա իր պետո՞ն կը պատկանի թէ հեռաւոր գեղի մը։ Եթէ իր պետին կամ տեսչին կը պատկանի, բերնով կը զրուցէ իր հիւղակին մէջ, բայց եթէ հեռաւոր քաղաքի մը՝ խօսքը կը կրկնուի դդումէ թմբկին վրայ, և այսպէս կը յղուի մէկ գեղէն միւսը ապշեցուցիչ արագութեամբ, մինչեւ որ հանի վերջապէս հոն ուր զայն հաղորդել կ'ուզուի։

«Ցեղապետ Լէրոթոտի ինծի արտօնութիւն չնորհեց լուր զրկել մեր աշխատաւորներուն իր դդումի հեռագրութեան դրութեան միջոցով, արտօնութիւն զոր գնահատեցի և շատ անգամ օգտուեցայ անկէ։ Հաղորդուած խօսքը երբեք չկրկնուիր զայն զրկողին, և երբեք չեմ գիտեր այս դրութեամբ զրկուած խօսք մը զոր զրկել յաջողուած չըլլայ անոր որու յղել սահմանուած է։

«Պէրական պատերազմին ժամանակը, թէեւ մենք հարիւրաւոր մղոններով հեռու կը գտնուէինք ճակատամարտին վայրէն, բոլոր լուրերը մեզի կը հասնէին յոյժ հիանալի արագութեամբ և ճշգրտութեամբ։ Ամէն ինչ որ տեղի ունեցաւ Օրանժի Ազատ Պետութեան և Թրանսվալի մէջ, յաղթութիւններ և ձախողութիւններ, գիտէինք. և երբեմն դդումի գծին լուրերը մեզի կը հասնէին ռազմադաշտի հեռագրին տուած լուրերէն ժամերով առաջ։ Այս բանը շատ զարմացուց զինուորական սպաները, որոնք ջանացին կրկին և կրկին ոևէ կերպով սորվիլ թմբուկին կիրառութիւնը։ Բայց ընիկները, որոնք կը պնդեն թէ սպիտակամորթ մը երբեք սորված չէ զայն, զգուշութեամբ կը պահէին իրենց գաղտնիքը։

«Զգիտցուիր թէ առաջին անգամ ո՛վ հնարեց այս դրութիւնը, բայց կը դործածուի Ափրիկեցի շատ ցեղերէ, որոնք շատ գաղտնապահ են այդ մասին, և ամէն մէկ գեղի մէջ զանիկա կը հաղորդեն սակաւաթիւ վստահելի մարդոց, որոնք ընտրուած են իրենց պետին ցուցուցած հնազանդութեան համար։ Ես յաճախ տեսած եմ անոր կիրառութիւնը Զուլուհանաներուն, Թէմպիներուն և Փոնտոներուն մէջ, որոնց յաճախ կ'այցելէի։ Թմբկահարը, երբ հրամաններ ընդունի իր պետէն, դուրս կ'ելլէ և կը սկսի թմբուկին զարնել յաջորդաբար բարձր հարուածներ՝ մէջտեղերը կարճ և երկար միջոցներով, և յետոյ կը զարնէ արագ յաջորդութեամբ։ Փոյթ չէ թէ հաղորդուելու խօսքը ի՞նչ բնութիւն ունի, գործողութիւնը կատարողը կը թուի թէ դժուարութիւն չգտնէր զանիկա թմբուկին միջոցաւ զրկելու մասին։ Որչափ որ գիտեմ, լուրերը զրկուած են գրեթէ հազար մղոն, հաւանօրէն հարիւրաւոր գեղերէ անցնելով մինչեւ որ իրենց վերջին տեղը կը հասնին։»

ՕՐԻՈՐԴ ՏԱՆՈՒՀԻՆ ՍԻՐՈՒՆ ԱՂՋԻԿԸ

Մանկական սիրուն ոտանաւորի մը մէջ ըսուած է. «Եթէ գոնարներ ալ տան, չեմ տար հայրիկս ու մայրիկս»։

Վարժուհին աղջիկէն բացատրութիւն կը խնդրէ. — «Աղջի՛կս, իրա՞ւ չես տար ինծի հայրիկդ ու մայրիկդ, երբ գոնարներ, ադամանդներ տամ քեզի»։ «Ո՛չ, օրիորդ, մայրիկս չեմ տար, բայց հայրիկս կուտամ»։

Վարժուհին կը սկսի հեռաւորքրքրութեամբ պատմառը փնտռել մանկական սիրոյն այս աչքառու տարբերութեան, և կ'ըսէ. — «Աղջիկս, ինչո՞ւ կուտաս հայրիկդ, նուա՞ղ կը սիրես զայն։» — «Օրիորդ, ամէն իրիկուն կուու կ'ընէ մայրիկիս հետ... գինով է»։

Ահա պարագայ մը, որ հազար Թաւշանճեան մրցանակ կ'արժէ արբեցութեան դէմ, ինչպէս պիտի խոստովանի ինքն իսկ ազնուասիրտ Թաւշանճեան էֆէնտի։ Իմ կարծիքով, ահա առաջին և միանգամայն յուզիչ աղդեցութիւնը զոր կը թուի թէ այս մատաղ միտքին վրայ ներգործած է արբեցութեան դէմ պայքարը։

Կ'արժէ որ Թաւշանճեան էֆ. գտնէ այս սիրուն աղջիկը, և սիրուն նուէր մը ընէ անոր, բացառիկ եղանակով։

Վարժուհին կը յուզուի, և արտասուագին աչքով. — «Աղջի՛կ, աղջիկս, որ Աստուած բժշկէ հոդ մոլութիւնը,» կ'ըսէ, «Բայց դարձեալ սիրէ՛ հայրիկդ, և օ՜հ է զարդի ու գոնարի հետ մի՛ փոխեր զայն», կը յարէ։

Ծիր ու գերազագոյն մայր մը, և արբեցութեան ժարէն ապականուած հայր մը ընտանեկան կեանքի մէջ ահա՛ թէ ի՛նչ տպաւորութիւն առաջ կը բերէն։

Սիրուն, պատուական աղջկան բացատրութիւնը ա՛յնքան նկարէն, ա՛յնքան պերճախօս է, որ ամէն մեկնութիւն ըստ ինքեան աւելորդ կը համարուի, բայց Ծաղիկ կնոջական թերթին թողով այս առթիւ պանծացնել իգական սեռին ազնիւ դերը տուներու մէջ, կ'ուզեմ հոս արական դերին լրջութիւնը կրկին մատնանիշ ընել։

Տարբական դասարանի այդ պստիկ աղջիկը ո՞րքան զգածուած է արբեցող հօրը կաց ու կուլն, որուն կ'ենթարկէր ամէն զիշեր իր կինը։ Ինչ՞ զմեսարան մը՝ պարզուած անմեղ էանեներ աչքին առջեւ, թոնաւոր պատկեր մը՝ որ կ'ապականէ մանկական զուարթութիւնը, մինչ արբեցութեան յորձանալից հեղեղը հայնոյութիւն ու նախատանք արհամարանքի տարափ մը կը տեղայնէ հէք ընտանիքին մօրը գլխուն։ Ինչո՞ւ համար արդէն կ'ըսուի թէ յամառ արբեցողը ծիւաղ մըն է

ՁՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՑՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԻԱ.

ՍԱՆՏՈՒԻՋ ԿԼԶԻՆԵՐԷՆ ԴԷՊ Ի ՀԱՐՈՒ

Սըր

թիւնը կոյր զկուրայն չի հեռեւներ թէ հարկ է անպատճառ ուրիշ զինակցութիւն մը հանել այդ զինակցութեան դէմ, որուն ներկայացուցած զինուորական ու նաւային ոյժերը առաւելի են։ Ալ կը խորհի աւելի իրեն բարեկամ ընել Ծ. Արեւելքի մէջ ձեւացած նոր անգլեւճաքոնական համախմբութիւնը։ Ըսել չեմ ուզեր թէ կառավարութիւնը իսկոյն պատասխ է լրագիրներուն ըսածները դատապարտել, բայց բրիտանական կառավարութեան կողմէ տրուած բացատրութիւններուն մասին ըրած է պաղարիւնութեամբ, և մանաւանդ Լամասորի կոմս ա՛յն գաղափարէն չէ թէ նոր Զինակցութիւնը Ռուսիոյ գարշապարին վրայ կոխել կ'ուզէ։ Իրաւ է որ իրրեւ սկզբունք ընդունուած է թէ ո և է զինակցութիւն ուրիշի մը դէմ ուղղուած է, բայց ռուս պետական մարդոց մեծամասնութիւնը կը նկատէ որ զինակցութիւնը խաղաղութիւնը կ'ապահովէ քան թէ պատերազմ կը գրգռէ։ Հետեւաբար, անգլեւճաքոնական զինակցութեան պաշտպանողական նկարագիրը խօսակցութեան նիւթ եղած է Բեթերսպուրկի մէջ։

Կառավարութեան ըրած մեծ հարցումը սա՝ է.— Զինակցութիւն տիրող նկարագիրը յարձակողական է թէ պաշտպանողական։ Ասոր պատասխանը չի տար պայմանագրութեան պատճէնը, այլ դէպքերուն ընթացքը պիտի տայ, և եթէ ռուս կառավարութիւնը գոհ ըլլայ թէ պաշտպանողական է, աւելորդ է ըսել թէ հնարաւորութեանց չրջանակէն դուրս չէ համաձայնութիւն մը Ռուսիոյ և Մեծին Բրիտանիոյ միջեւ, նոյն իսկ հաւանական է։ Ուրեմն ինչ պիտի ըլլայ պահանջուած պատասխանին բնութիւնը։ Զինակցութիւնը կ'ապահովէ Մեծին Բրիտանիոյ ներկայ դիրքը Ծ. Ասիոյ մէջ, հետեւաբար Մեծին Բրիտանիա առանց նոր յառաջդիմութիւններ ընելու փափաքին՝ կրնայ բարեմտութիւն ցոյց տալ ուրիշներուն։ Եւ վստահ եմ թէ Ռուսիայէն պիտի չմերժուի այդ բարեմտութիւնը, որովհետեւ Ռուսիոյ մէջ հիմա նշանները չեն պակսիր թէ Մեծին Բրիտանիոյ հետ անկեղծութեամբ վարուելու փափաք մը կայ։

Արտաքին աշխարհը չի գիտեր թէ անգլեւռուս բանակցութիւնները ո՞րքան առաջ գացած էին երբ պատերազմը ծագեցաւ, և թէ ո՞րքան քիչ արգելքներ կային բարւոք համաձայնութիւն մը կնքուած տեսնելու համար երկու երկիրներուն միջեւ։ Ստոյգ աղբիւրէ գիտեմ թէ Անգլիա կ'առաջարկէր Ռուսիոյ միանգամ ընդ միշտ հրաժարիլ Հնդկաստանի դէմ իր պաղ վարմունքէն, եւ ի փոխարէն ինչ ինչ զիջումներ ընել, որոնց բնութիւնը յայտնի չէ։ Հիմակ որ անգլեւճաքոնական պայմանագրութիւնը կայ, Հնդկաստանի դէմ ռուսական արշաւանքի մը երկիւղը բնաւ կարեւորութիւն չունի, և այս իսկ կրնայ պատճառ մը ըլլալ որ անգլեւռուսական համաձայնութիւնը դիւրանայ, քանի որ Ռուսիա հիմակ ինքն ալ համոզուած է որ գոնէ տասը տարի պիտի չկրնայ Հնդկաստանի դէմ իր ծանօթ ենչումը շարունակել, և Անգլիա բնականաբար այժմէն միջոցներ ձեռք պիտի առնէ տասնամեայ պայմանաժամէն վերջ ալ Հնդկաստանի ապահովութիւնը երաշխաւորելու համար։

Հետեւաբար բոլոր այս պարագաները նկատի առնելով, ռուսական մամուլին յայտարարութիւնները կրնան չափաւոր նկատուիլ, բայց ի Սլովոյի մէջ հրատարակուած չարմիտ յօդուածէն։ Մեծ ուշադրութեան առարկայ եղած են Ռուս և Նովոյէ Վրէմիա թերթերուն խմբագրականները, որովհետեւ ասոնք իրենց ներշնչումը կ'առնեն կառավարական չրջանակներէն։

∴ Խաղաղականի բրիտանական նաւատորմիղը այս շաբթու Թոքիոյի ծովածոցը կը սպասուի, ուր պիտի մնայ տասնըմեկ օր։ Այս դէպքը ժողովրդային յիշատակելի ցոյց մը պիտի ըլլայ ի նպաստ անգլեւճաքոնական զինակցութեան։

∴ Թոքիոյի մէջ մեծ խնդութիւն պատճառեց այն լուրը թէ մեծահռչակ անգլիացի ծովակալ Նէլսընի հարիւրամեակին առթիւ՝ անոր կիսարձանը պիտի նուիրուի Լոնտոնի մէջ ծովակալ Թոկոյի ներկայացուցիչին։ Այս նուէրը յոյժ յարգալից նշան մը կը համարուի ճաքոնական ազգի համար։ Անգլիական նաւատորմին ծովակալ Սըր Կէրբրտ Նօէլ և իր նաւապետները անմոռնալիս Թոքիո պիտի երթան, ուր հետեւեալ օրը կայսեր կողմէ ունկնդրութեան պիտի ընդունուին։ Ճաքոն կը յիշէ այն վառաւոր ընդունելութիւնը, որ եղաւ Անգլիոյ մէջ Ագամայի և Թոքազակոյի։ Ժողովրդային չրջանակներուն ամէն խաւերուն մէջ մեծ պատրաստութիւններ կ'ըլլան Ջերմագին բարի գալուստ մաղթելու բրիտանական նաւատորմին։

∴ Թոքէյի մէջ ընիկներէն երկու ճաքոնցի պահակներ սպաննուեցան։

∴ Ուսեալ ճաքոնցի մը, որ Նիւ Եորք կը բնակէր, անցեալ օր անձնասպանութիւն գործեց, ճաքոնական սովորութեան համեմատ, ծակելով իր որովայնը։ Պանդոկի մը տանիքը եկած ըսաւ թէ Բոթսմաթի հաշուութիւնը անպատուութիւն էր ճաքոնի համար, և որովայնը բանալէն վերջ երբ դեռ կապրէր, պարանոյն ալ կտրեց, և ինքզինքը փոցոց նետեց։

∴ Նովոսքի յօդուած մը հրատարակելով կը յիշեցնէ Ռուսիոյ թէ վերջին պատերազմը Գերմանիոյ օգտակար եղաւ, որուն ազդեցութիւնը բարձրացաւ Ռուսիոյ զբաղած ըլլալէն։ Ռուսիոյ չահերուն հակառակ է Գերմանիոյ այժ տալ, և հակաբրիտանական դաշնակցութեան մը մէջ մտնելով, Ռուսիա նոր փորձանքներ կը բերէ իր գլխուն, մինչդեռ իր օրինաւոր չահերը կը պահպանէն որ Մեծին Բրիտանիոյ մօտենայ և բարեկամական համաձայնութեան մը գայ անոր հետ։ Նովոսքի կը յարէ թէ մինչեւ հիմա Ռուսիա այնպէս կը նկատէր թէ Ծ. Ասիոյի մէջ ծաւալելու նախախնամական պաշտօն մը ունէր, բայց ռուսեւճաքոնական պատերազմը և նոր անգլեւճաքոնական զինակցութիւնը այլ ևս պէտք է վերջ տան այս ենթադրութեան։ Ռուսիա Մեծին Բրիտանիոյ հետ հաշտ երթալով միայն կրնայ իր անտեսական զարգացման աշխատիլ, գերմանական քաղաքականութիւնը անպատասխ է իրեն։

ԼԱ ՀԷՅ ԵՐԿՐՈՐԴ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ.—Բոլոր Տէրութիւնները գրեթէ ընդունեցին Ռուսիոյ կողմէ առաջարկուած Լա Հէյի խաղաղութեան երկրորդ դեսպանախորհուրդը։ Ծրագիրը դեռ յայտնի չէ, բայց հաւանական է որ նոր դեսպանախորհուրդը առաջին անգամ զբաղի ա՛յնպիսի առարկաներով, որոնք 1899ին նկատողութեան առնուած չէին։

ԱՆԳԼԻԱ. ԿԵՂԾ. ԵՒ Ծ. ԱՍԻՈՑ ՄԷՋ.—Բեթերսպուրկէն կը հեռագրեն Lofaq Անձայկըբի.—Ստոյգ աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ անգլիական դիւանագիտութիւնը այս միջոցիս իր բոլոր ուժով կ'աշխատի համաձայնութեան մը գալ Ռուսիոյ հետ բոլոր այն կէտը. և Ծ. Ասիական խնդիրներուն վրայ, որոնք երկու երկիրներուն գժտութեան առիթ եղած են ցարդ։ Այս համաձայնութիւնը պիտի չազդէ միւս Տէրութեանց քաղաքականութեան վրայ, որովհետեւ այդ խնդիրները մի միայն Անգլիոյ և Ռուսիոյ կը վերաբերին։ Մեծն Բրիտանիա առ այժմ կ'աշխատի Բեթերսպուրկի մէջ անգլեւճաքոնական պայմանագրութեան ըրած դէշ ազդեցութիւնը բառնալ, պարզելով անոր խաղաղասիրական յատկութիւնները։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ՎԷՃՔ.—Ռումանիոյ մէջ Ցունաստանի վաճառականութեան դէմ յարուցուած արգելքներուն պատճառաւ երկու Տէրութեանց յարաբերութիւններուն ցրտութիւնը տեղեկագրող ծանուցագիր մը ղրկեց Ռումանիա Մեծ Տէրութեանց։ Քաղաքական չրջանակներու մէջ բոլորովին անհիմն կը նկատուի Ցունաստանի արտունչները Ռումանիոյ դէմ, և իրողութիւնը իրեն ցոյց տուածին համապատասխան չէ, կ'ըսէ Նայէ Ֆրայէ Բրեսէի Պուքրէշի թղթակիցը։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆԸ. — Անցեալ շաբթու Բարիզի դրամական հրապարակին ձգտումը ադդուեցաւ և անստոյգ վիճակ մը առաւ, գլխաւորաբար աւստրեւմանառ տագնապին պատճառաւ։ Անախորժ տպաւորութիւն գործեց նաեւ Բարիզի և Պերլինի հրապարակներուն վրայ Ռուսական նոր փոխառութեան մը զրոյցը։ Մարօքի մասին Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ բանակցութեանց գոհացուցիչ վերջաւորութիւնը կանխաս յայտնի ըլլալով, այս պարագան չազդեց բնաւ ընթացիկ գիներուն վրայ։

Շաբաթի մնանկ վաճառական Քրօնիէի հաշուեյարդարութեան առաջ բերած դժուարութիւնները տակաւին զգալի են հրապարակին վրայ, և անոր ապագայ արդիւնքները տակաւին վերջացած չեն։ Պանք տը Բաոի տակաւին կը մտածէ ճաքոնական փոխառութեան մը վրայ։ Կ'ըսուի թէ այդ գործողութեան պիտի մասնակցի նաեւ Քրէտի Լիոնէ, որ խորապէս վարակուած է ռուսական փոխառութեանց մէջ։

Լիոնի հրապարակին վրայ Մատասգասքարի Սէնտիքային արժեթուղթերը 480 անգլ. ոսկիէն գրեթէ 60 ոսկիի ինկան։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Մ. Լուպէ կը պատրաստուի Սպանիա այցելութեան երթալ Ալֆոնսօ թագաւորին։ Դեռ յայտնի չէ թէ ի՞նչ համբով պիտի երթայ, բայց հաւանական կը թուի թէ Նախագահը Մարօքի ծովեզերքներուն մօտէն պիտի քերէ։ Մ. Ռուվիէ նախընթաց օր երկարօրէն պարզեց Մ. Լուպէի՝ մարօքեան խնդրոյն բոլոր մանրամասնութիւնները։ Հիմակ որ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ պատերազմի մը երկիւղները փարատած են, կը մնայ Անգլիոյ և Գերմանիոյ փափուկ յարաբերութեանց խնդիրը, որմէ բնականաբար մեծապէս կը չահագրգռուի Ֆրանսա։ Գերման դիւանագէտ մը Բարիզի մէջ յայտարարեց թէ գերման կայսեր քաղաքականութիւնը իսկապէս խաղաղասիրական է և Անգլիոյ հետ կռուի բանուել բնաւ չի խորհիր, միայն թէ կ'աշխատի անոր հակագերման ծրագիրները չյաջողցնել։ Գերմանիոյ փափաքն է մերձեցում մը Ռուսիոյ և Ֆրանսայի հետ։ Պիտի առարկուի թէ անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը կայ, բայց իրօք ինչ է այդ համաձայնութիւնը, կ'ըսէ դիւանագէտը։ Մենն Բրիտանիա իրեն դէմ ցամաքային դաշնակցութենէ մը վախնալով, անմիջապէս Ֆրանսայի դիմեց, և իբրեւ զբաժութեան խնձոր Մարօքը նետեց Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ։ Անգլիա հիմակ ալ կ'աշխատի զանազան ճամբաներով Ռուսիան իրեն բերել, ինչպէս բերաւ Ֆրանսան, բայց Բեթերսպուրկ պիտի մերժէ անոր դիմումները։ Զարին խնդրած Պօրկոյի տեսակցութեան միջոցին, Վիլհէլմ կայսրը և Զարը երկարօրէն խորհրդակցեցան աւելի սերտ յարաբերութիւններ առաջ բերելու երկու երկիրներուն միջեւ։ Եթէ առ այժմ ռուսա-գերմանական պայմանագրութիւնը կատարեալ իրողութիւն մը չէ, բայց վաղը միւս օր պիտի ըլլայ, վասնզի Մ. Վիթթէ պաշտօնի գլուխ պիտի անցնի, և անիկա յայտնապէս գերմանասէր է։ Երեք Տէրութեանց միջեւ համաձայնութիւն մը լրջօրէն շատ մտածել պիտի տայ Անգլիոյ, որովհետեւ Աֆղանստանի, Պարսկաստանի և գաղթային ուրիշ առարկաներու մէջ առեւտրական շատ սուր կէտեր ունի իր ետեւը։ Ամբողջ Ծ. Ասիան բռնել ուզէ, բայց Գերմաններուն, Ֆրանսէրուն և Սբ. լաներուն միութիւնը կրնայ դուրս քաշել զայն։

Ուրիշ Գերմանացի մը, որ գերման կայսեր բարեկամը կը համարուի, Մաքսիմ մէջ յօդուած մը կը հրատարակէ նոյն նիւթին վրայ, և խօսելով մասնաւորապէս, և Անգլիոյ հակագերման մրցումին վրայ, կ'ըսէ թէ այս պարագան կրնայ վերջ ի վերջոյ յայտնապէս պատերազմ առաջ բերել Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջեւ։ Եթէ այս տեսակ պատերազմ մը ծագի, ինչ պիտի ընէ Ֆրանսա։ Գերմանիա մինչեւ մէկ ատենն Մարօքի խնդիրը բացաւ այս մասին Ֆրանսայի, գօրձելու եղանակին վրայ հետեւութեան մը գալու, թէ անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը մինչեւ ո՞ւր կրնայ առաջ երթալ։ Եւ տակաւին Գերմանիա պիտի չարունակէ իր աշխատութիւնը այս մասին։ Երբ Մ. Տէլքասէ իր հակագերման քաղաքականութեան կը հետեւէր, Գերմանիա հաստատամտութեամբ հակառակեցաւ։ Մ. Ռուվիէ հաշտարար ոգիի հարկ եղած երաշխաւորութիւնները տուաւ, և յուզումը իջաւ Գերմանիոյ մէջ, եւ հիմա Գերմանք ուրախ են որ Ֆրանսա հանդարտ է։ Արդ, լաւ կ'ըլլայ որ Ֆրանսացիք հասկան թէ Գերմանիա կը փափաքի միայն արդիւլել միջազգային կնճռոտութիւնները, որոնց կրնայ ծընունդ տալ առևտրական վտանգաւոր մրցակցութիւն մը։

Ֆրանսայի հանրային կարծիքը բարեփոխելու և գգուելու բոլոր այս գերմանական ջանքերը ուշադրութեան արժանի են։ Գերմանք հակցած են որ Մարօքի խնդրոյն մէջ չատ առաջ գացին, և հիմա Ֆրանսա Անգլիոյ հետ իր բարեկամութենէն հրաժարելու նպատակ չունի։ Բայց ստոյգ է որ Մ. Վիթթէի իշխանութեան գլխաւոր գործը պիտի ըլլայ մերձեցում մը առաջ բերելու աշխատիլ Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջեւ։

Իտալական կառավարութիւնն ալ կ'աշխատի որ Ֆրանսա հաշտ երթայ Գերմանիոյ հետ, Անգլիոյ հետ իր բարեկամութիւնը պահպանելով հանդերձ։ Իտալիա հաւատարիմ կը մնայ Երրեակ Զինակցութեան, Անգլիոյ հանդէպ սիրալիր զգացում մը մնուցանելով հանդերձ։ Թաղ կ'ըսէ թէ իրաց այս վիճակին մէջ Անգլիա և Գերմանիա ևս կրնան համաձայնիլ։

Այս ամէնը ցոյց կուտայ թէ եւրոպական կառավարութիւնք իրօք այս միջոցիս նոր համախմբութիւններու ծրագրերով կը զբաղին, միջազգային հաւասարակշռութիւնը պահպանելու համար ի նպաստ իրենց խաղաղութեան։

ՆԱԽԱԳԱՀ ՐՈՒԶՎԷԼԹ.—Անցեալ օր Տէր և Տիկին Ռուզվէլթ իրենց երկու զաւակներուն հետ իրենց ամբարանոցէն Օսթրը Գէյ կ'երթային հին կառքով մը, որ նախագահին հօրմէն մնացած էր։ Նախագահին Օսթրը Գէյի ամարանոցին մէջ գտնուած բոլոր լաւագոյն կառքերը Ուշինկթընը ղրկուած էին։ Կառքին ետեւի առանցքը յանկարծ կոտրեցաւ բայց Նախագահ Ռուզվէլթի ժամանակին իմանալով առանցքին տեղի տալը իր դգուչութիւնները ձեռք առաւ և տիկին Ռուզվէլթի փափուրեցաւ զայն ալ բռնելու համար, պրզատիկները թեթեւակի վար ինկան կառքէն, և ձիերը հապիւ քսան եարտա տեղ միայն քաշեցին մնասուած կառքը, և զսպուեցան ճարտար կառապանէն։ Մր. Ռուզվէլթ խնդաց եղածին վրայ, երբ իր զաւակները փոշին մէջէն կը վերցնէր։ Պզտիկներն ալ խնդացին։ Ուրիշ կառք մը բերուեցաւ, նախագահական խումբը կայսրան ժամանեց ժամանակին, Ուաշինկթընի երթալու համար։

ՋԱՐԸ ԵՒ ՎԻԹԹԷ.— Սդրեկա զրօսանաւը, ուր կը գտնուէր Վիթթէ, Ուրբաթ կէս օրէ վերջ հասաւ Պիորքօ, երբ Զարը և Զարուհին ծովեզերքը կը գտնուէին։ Զարը Բօյարճայա Զվիհդնա զրօսանաւը դառնալուն, մակոյկ մը ղրկեց բերելու համար կոմս Վիթթէն, որ գալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Զարին հետ և անոր մատոյց իր տեղեկագիրը։ Զարը նոյն իրիկուն և յաջորդ օրը ճաշի վար դրաւ կոմս Վիթթէն, որուն ի պատիւ բաժակ պարպելով՝ «Ամբողջ աշխարհի ամէնէն ճարպիկ դիւանագէտը և ազնիւ հայրենասէր մը» անուանեց զայն։ Կոմսը անմիջապէս ետքը Բեթերսպուրկ գնաց, ուր ներմագին ընդունելութիւն գտաւ։ Կոմսը Մոմինդէնի մէջ Վիլհէլմ Բ. կայսեր հետ տեսակցելու ժամանակ, Ն. Վեսհափառութիւնը Կարմիր Արծուի բրուսիական պատուանշանը նուիրեց իրեն՝ շղթայով մէկտեղ։ Ասիկա Բրուսիոյ ամէնէն բարձր պատուանշանն է զոր Վիլհէլմ կայսր անձամբ յանձնեց Վիթթէի։ Գերման կայսրը իր պատկերն ալ նուիրեց անոր, ոսկի շրջանակով, իր ձեռքովը վրան գրելով երկու տող, որով կ'ակնարկուի Վիթթէի կատարած պաշտօնին։ Վիթթէի կոմսութիւնն տիտղոս տուող կայս. Ուրբաթը կիրակի օր հրատարակուեցաւ Բեթերսպուրկի մէջ։ Ընդհանուր կարծիքն է թէ Զարը իրեն պիտի յանձնէ գործերու վարչութիւնը, իրրեւ կայսրութեան վարչապետ կամ նախարարական մասնախումբի նախագահ։ Այսու հանդերձ, կարգ մը քաղաքական չրջանակներու մէջ կը պատրաստուին պայքար մղել իրեն դէմ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՆՈՎԱՑԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Լոնտոնի Օպսերվըր թերթը կարեւոր յայտնութիւններ կ'ընէ Անգլիոյ ծովային պաշտպանութեան յատակագծին վրայ։ Կ'ըսէ թէ որոշուած է բերդի մը և առաջնակարգ նաւային կայանի մը վերածել Տուվրը։ Նաւային խարիսխներ պիտի ըլլան Ճիբրալթար, Տուվր և Սիկկաբուր, փոխանակ Ուէյ-Հայ-Ուէյի, Դրինքոմալիի, Հալիֆաքսի և Էսքիմալի։ Տուվրը ընդունելուն պատճառն է ռազմագիտական չատ ընտիր դիրք մը ունենալը։ Կը յուսացուի որ մինչեւ 18 ամիս պիտի աւարտի հարաւային հսկայ թունքին չինութիւնը, որմէ անմիջապէս ետքը Զաթամ, Բորթսմաթ և Բլիմաթ գտնուող մարտանաւերը միայն կերպով պիտի փոխադրուին Տուվր, ուր միակ տարմրդ մը պիտի կազմեն։ Նաւահանգստին մէջ մեծ մարտանաւերու խարսխելուն համար չորս գիներ պիտի գտնուին։ Արտաքին գծին մէջ պիտի կրնան խարսխել հինգ զրահաւորներ և մէկ յատնաւ, երկրորդ գծին մէջ՝ 6 զրահաւոր, և երրորդ գծին մէջ 7 յատնաւ։ Ներքին գծին մէջ պիտի կրնան պատսպարուիլ 7 Ա. կարգի յատնաւ և 3 Ա. կարգի զրահաւոր։ Լայն տեղ պիտի գտնուի նաև թորպիլահալածներուն համար։ Այս կերպով հաստատուած խարսխավայրերէն զատ, տեղ պիտի գտնուի նաև երկու զրահաւորի և մէկ Գ. կարգի յատնաւի համար։ Քարափին երկայնքն ալ պիտի կրնայ խարսխել զրահաւոր մը։ Վերջապէս, Տուվրի նաւահանգիստին մէջ պիտի կրնան պատսպարուիլ 17 զրահաւոր, 12 Ա. կարգի յատնաւ, 4 աւելի պզտիկ յատնաւ, և թորպիլահալածներ։ Աշխատութիւնները պիտի վերջանան երկու տարիէն։ Օպսերվըր կ'ըսէ թէ առաջիկայ ելմտացոյցին համար վարկ պիտի խնդրուի, Տուվրի մէջ ընդծովեայ նաւերու յատուկ աւազաններ, ինչպէս նաև ծիրուն չորս աւազաններ հաստատելու համար։ Ծովային նախարարը հարկ եղած գեղինը գներ է երկու նոր բերդեր չինելու համար, որոնք պիտի զինուին 12 բթամասնոց թնդանօթներով։

ՍՈՍԿԱԼԻ ՏՈՒԱՄ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԷՋ.—Ամբողջ ընտանիք մը փնացած։—Իլլինոյզ Նահանգին Քէմբրիճ քաղաքին մէջ Մերքէմ անուն կին մը չաբաթ օր կացինով մը սպաննեց իր եօթը զաւակները, որոնց ամէնէն մեծը ինը տարեկան էր։ Եօթոյ մարմինները անկողնի մը վրայ դրաւ, քարիւղ թափեց և բռնկցուց զանոնք, և ինքն ալ իր պարանոցը կտրելով բոցերուն մէջ ցատկեց։ Դրացիները օգնութեան հասան կնոջ, որ սակայն քիչ յետոյ մեռաւ իր վէրքերէն։

Իրիկունը ամուսինը իմանալով այս սոսկալի եղերերգութիւնը, ինք ալ անձնասպան եղաւ ռիվոլվէրի հարուածով։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՍԻՐՈՒԻ ՄԸ ՄԷՋ. — Սէլզոյ քաղաքին Սիրքին մէջ ահռելի յուզում առաջ բերաւ մատակ սուրհ մը, որ վանդակէն յաջողեցաւ փախչիլ հետեւեալ պարագաներուն մէջ. — Օրիորդ Մարսէլլա վանդակ կը մտնէր իր խաղերը ձեւացնելու համար։ Կիսաբաց դուռունէն յանկարծ դուրս խոյացաւ մատակ առիւծը, վեց տարեան, առաջուր կոխելով Օր. Մարսէլլան, որ աղբաղուելով վրայ հինգ տեղէ բերանաբաց վէրքեր ստացաւ։ Հանդիսականները առիւծը Սիրքին մէջ տեսնելով սարսափահար եղած փախան։ Տասներկուքի չափ անասնապահներ աշխատեցան բռնել զայրացած կենդանին, որուն բոլորտիքը շրջանակ մը կազմելով կը փորձէին չուաններով զսպել զայն։ Առիւծը իրեն աւելի մօտեցող անասնապահին գլխուն վրայ ցատկելով, ճմլեց զայն սոսկալի կերպով։ Վերջապէս յաջողեցան անջրնկել անոր գլխուն, բայց տակաւին կը յարձակէր մանչելով անդադար։ Քանի վայրկեան առաջ աշխատութենէ վերջ կարելի եղաւ վանդակին մէջ քշել զայն կէս մը խեղդուած։ Հարկ եղաւ կարել Օր. Մարսէլլայի բազուկը։

ԱՆԴՐԻԱԿԱՆ ՆՈՐ ՁՐԱՀԱՒՈՐ ՄԸ. — Նաթալ անուն առաջնակարգ զրահապատ յածանաւ մը անցեալ օր ծովլիզուցեցաւ Վիքըրս, Սըն և Մաքսիմ Նաւաձգարանէն։ Աշխատողութիւնը կատարեցին Տէվընշիրի դուքսը և դըքսուհին։ Նաթալ անգլիական նաւատորմին զրահաւորներուն ձեւովը չընուած է, ունի 480 ոտք երկայնութիւն, 73 ոտք լայնութիւն, և ժամկան 22½ հանգոյցի արագութիւն։ Տարողութիւնն է 13,550 թօն, և սպառազինուած է հզօր թնդանօթներով, որոնք չկան միւս անգլիական յածանաւերուն մէջ։ Տէվընշիրի դուքսը շնորհաւորեց նաւաշէն տունը այս յաջողութեան համար, և յիշեցուց թէ երեսուն տարի առաջ Վիքըրս և Մաքսիմ այդ տունը գոհացուցիչ դրամական դիրք մը չունէր, բայց այսօր առաջնակարգ յանձնառու հաստատութիւն մը եղած է։ Այս տունն էր որ չինած էր նաեւ վերջերս այրող Միքազա ճարտարական զրահաւորը։

ՀԻՒԹԱԽՏԻՆ ԴԱՐՄԱՆԸ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԾՈՂՈՎ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

Հոկտ. 2ին, Բ. օր, Էլիսեան Դաշտին Մեծ Պալատին մէջ տեղի ունեցաւ Հիւծախտի Միջազգային համաժողովը Նախագահութեամբ Մ. Լուպէի և մասնակցութեամբ հիւծախտի և թոքախտի ամենանշանաւոր մասնագէտներուն, մինչեւ հիմա գումարուած նոյնօրինակ համաժողովներէն ամէնէն կարեւորը։ Աշխարհի գրեթէ ամէն երկիրներէն, մինչեւ իսկ Զինաստանէն, պատուիրակներ եկած էին, թուով 67, իսկ ներկայ բժիշկներուն և գիտնականներուն թիւն էր 3000ի մօտ։ Նախագահ Լուպէ համաժողովին անդամները ընդունեց Մեծ Պալատին ուագ դահլիճին մէջ, կանանչ թաւիշէ սեղանի մը տակ, որ չէր գործածուած Նաբոլէոն Գ.ի ամուսնական հանդէսէն ի վեր, և պալատն ալ զարդարուած էր պերճապայծառ գորգերով, ոսկեգոյն և թաւշեայ աստիւններով, որոնք հակապատկեր մը կը կազմէին ժողովին ծրագրին հետ։

Բուն աշխատութիւնը սկսաւ Դ. օր, անդամները երկու մասերու բաժնուեցան մասնաւոր նիւթերու վրայ խորհրդակցելու համար։ Գ.էն մինչեւ շաբաթ պիտի ընեն, բացի Եշ.էն (երէկ)։ Որովհետեւ նոյն օրը անդամները Մոնթիճնեի գացին, ուր Մ. Լուպէ հիւծախտաւորներու դարմանատունի մը բացումը կատարեց, ոմանք ալ ուրիշ նոյնօրինակ դարմանատուններ այցելեցին։ Վաղը, Շբթ. ժողովին վերջին նիստէն վերջ անդամները Տր. Հանրի Բոչիլտի հիւանդանոցը պիտի երթան, Վ.ս տը Սէռնէյ, և երեկոյին Էյֆէլի պալատին մէջ պիտի ընդունուին Տէր և Տիկին Լուպէի կողմէ։ Կիրակի պիտի այցելեն Նոմինիներու դարմանատունը, և երեկոյին յատուկ կառախումբով Ռիվիերոյի հիւանդանոցները պիտի այցելեն, հարաւային Ֆրանսա։ Մոնաքոյի իշխանը պալատին մէջ ընդունելութիւն պիտի կատարէ ի պատիւ անոնց։

Համաժողովը բաժնուած էր չորս անջատ նիւթերու.— Բժշկական պատասխանութիւն, Վիրաբուժական պատասխանութիւն, Պահպանութիւն և խնամք մանկական առողջութեան, և Ընկերային առողջապահութիւն։ Համաժողովին տեղեկագիրը, 600 էջէ բաղկացեալ հատոր մը եղ, Ֆրանսերէն, անգլիերէն և գերմաներէն, որոնք պաշտօնապէս գործածուեցան Ժողովին մէջ։

Համաժողովին ամէնէն չահեկան մասն է մուսէոնը, ուր ցոյց դրուած են հիւծախտաւորներու յատուկ կերակուրներ, հարուստ և աղքատ հիւանդներուն համար դարմանատունի նմոյշներ, հականեխիչ գործիքներ, և իրաւական դասագիրներ մը հիւանդի սենեակներուն մէջ։ Երկու ենթարան կայ, մին առողջապահական, միւսը հակառողջապահական, մին վերջին ասփիճան անզարդ, բայց առողջապէս պարզ, իսկ միւսը զարդարուն, որ յարմար բոյն մըն է հիւծախտի միքրոբին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, 4 Հոկտ. — Ռուս հեռագրական գործակալութիւնը կ'ըսէ. — Բեթերսպուրկի քաղաքապետական ժողովին անդամները մասնաւոր նիստի մը մէջ որոշեցին «Բեթերսպուրկի պատուակալ քաղաքացի» տիտղոսը տալ կոմս Վիթթէի։ Այսպիսի պատիւ մը ցարդ մէկ հոգի միայն եղած էր, իշխան Ալեքսանդր Օլտենպուրգի, որ մեծ բարերար մը և մարդասէր մը եղած է։

ԲԱՐԻԶ.—Իշխան Պիւլով տեսակցութեան մը մէջ յայտնարերեց թէ Ֆրանսական և գերման կառավարութիւնները համաձայնութեան մը պիտի գան Ծ. Արեւելեան խնդիրներու վրայ։ Չի կարծեր որ վէճ ծագի Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ։ Ֆրանքաֆուրտեան Ազգային Մարմնոյն մերձեցումը չի կրնար արգելք ըլլալ գերմանահռուս մերձեցման մը։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ արտաքին գործոց Նախարար Մ. Թիթոնի և Իշխան Պիւլովի խիստ սիրալիր հեռագիրներ փոխանակեցին։

ԲԱՐԻԶ.— Ակադեմական քանասեղծ Ժոզէ Մարիա տը Հէրէտիա յանկարծ մեռաւ։ Մեծ քանասեղծին մահը խոր ցաւով ընդունուեցաւ, որովհետեւ դեռ երէկ համակրական ցոյցի մը առարկայ եղած էր Ակադեմիոյ դիւանապետ ընտրուելով։ Ցուղարկաւորութիւնը այսօր պիտի կատարուի։

(Ժոզէ Մարիա տը Հէրէտիա, Ֆրանսայի արդի քանասեղծութեան ամէնէն հռչակաւոր ներկայացուցիչներէն մին, ծնած է 1842ին։ Քուպայի Սանդիակօ քաղաքին մէջ, մայրը Նորմանացի էր և հայրը ամերիկացի։ 8 տարեկան Ֆրանսա եկաւ և վարժարան մտաւ։ յետոյ վերադարձաւ Քուպա և 1859ին դարձեալ եկաւ Ֆրանսա։ Իր առաջին քանասեղծութիւնները արդէն ուշադրութիւն հրաւիրեցին։ Բայց իր հռչակը 1890էն վերջ աւելի մեծցաւ երբ Թրօֆէ անուն հատոր մը հրատարակեց, քանասեղծութեանց հաւաքածոյ մը։ 1894ին անդամ ընտրուեցաւ Ակադեմիային։ Իր մահը մեծ կորուստ մըն է։)

ՓԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԴՍՏԱԿԱՆ նախարարութեան կրօնից Տեսչի օգնական Պէհա պէյ երէկ Պատրիարքարան երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հետ։

ԳԱՍԿԵՐԴԻԼԻ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն ոմանք հրաժարած ըլլալով անդամ առաջարկուած են Տեարք՝ Ա. Թանագինէ Արապեան, Գառնիկ Ճէվահիրեան և Երուանդ Շնորհքեան։ Թաղ. Խորհուրդը հաստատութիւնը խնդրած է այս նոր անդամներուն։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ միացեալ Թաղ. Խորհուրդը Պատրիարքարանէ նուիրաւոր քութեան կոնդակ մը և կամ նուագահանդէս մը տալու հրաման խնդրած է, երեք եկեղեցիներու և վարժարաններու պաշտօնեաներուն պանանը եղող 300 ոսկիի մօտ գումարը հայթայթելու համար։

ԿԻՏԻԿ ՓԱՇԱՔԻ Թաղական Խորհրդոյ հրաժարեալ երկու անդամներուն տեղ, անդամ կարգուած են Տեարք՝ Միհրան Դայրգճեան և Գարրիէլ Զուհաճեան։ Թաղական Խորհուրդը խնդրած է Պատրիարքարանէն որ իրենց եկեղեցիին քարոզիչ կարգուի Տ. Արիստակէս եպս. Վանքեան, որուն հաւանութիւնը նախապէս ստացուած է։

ԵՐԻՊՏՈՍԻ առաջնորդ Տ. Մկրտիչ Ծ. Վրդ. Սղանունի առաջիկայ Զատիկաբթի օր Խրիմվիյէ շոգենաւով ճամբայ կ'ելլէ, իր պաշտօնատեղին երթալու համար։ Առաջնորդը իր հետ մէկտեղ կը տանի նաև տեղւոյն ազգ. վարժարանին աւագ ուսուցչուհին Օր. Վեհանոյշ Ստեփանեանը։

ԱՐՄԱՇՈՒ Վանահայրական փոխանորդ Տ. Թորգոմ Ծ. Վրդ. այսօր իր հետ ունենալով չորս արեղաները կը մեկնի Դարեվանք։

—Առջի օր Տ. Թորգոմ Ծ. Վրդ. և արեղաները այցելեցին Երուսաղէմի Պատր. Փո

երկու ազգա և գրեթէ իրենց մայրենի լեզուին անտեղեակ Տ. Յակոբ ու Տ. Խորէն, և վերջերս Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին հրամանով կարգազուրկ Տ. Եղիա անուն քահանաներուն երեսէն։ Այս քահանաներուն մասին բողոքներ հասած ըլլալով, Զէյթունի կաթ. Փոխանորդը տեղւոյն Ս. Յովհ. եկեղեցւոյ քահանաներէն Նշան քհ. Երէցեանը ղրկեց հոն, պատուիրելով որ ուշադիր ոգի խնդիրները քննել և ժողովուրդը ոչդարձիլ մինչեւ իր գալուստը, վասն զի Տ. Ներսէս վրդ. մտադիր է Հոկտեմբերի վերջերը թեմական այցելութեան երթալ։ Վերոյիշեալ Տ. Նշան քահանան Ս. Աստուածածնայ կիրակին Ալպիստան հասնելով, տեղւոյն Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն մէջ պատարագ մատուցանելով կաթողիկոսական օրհնաւէր Ս. Կնդակը ու Կաթ. Փոխանորդ Հօր ղրկած շրջաբերականը կարդացած է եկեղեցւոյ բեմէն։ Նոյնպէս Ալպիստանի ու Եփեսոսի դպրոցները կարող ու փրփառու ուսուցիչներու չգոյութենէն՝ չատ անկանոն ու խղճալի կացութեան մը մատնուած էին։ Այս անգամ կաթ. Փոխանորդը անմիջապէս մէկ մէկ հատ կարող ու փրփառու ուսուցիչներ ղրկեց և Եփեսոսի վարժարանին պաշտօնեայ կարգեց Զէյթունի շրջակայքին մէջ երկար տարիներէ ի վեր պաշտօնավարող Գ. Կարապետ Ճէլբարեանը, և Ալպիստանի վարժարանին համար Զէյթունի Կեդրոնական վարժարանի շրջանաւարտներէն Գ. Գասպարեանը։

ԶԵՅԹՈՒՆԻ մէջ թղթակիցը կը գրէ.— Ամսոյս 28ին կիրակի օր կաթ. Փոխանորդը Մայր եկեղեցի իջնելով եկեղեցական արարողութեանց նախագահեց ու ճաշու գիրքէն վերջ քարոզեց. իսկ ժամը 5½ին Տ. Ներսէս Վ.ի հրամանաւ չորս եկեղեցիներուն կողմէ ալ զոյգ կոչնակ զարնուելով չորս թաղերու ժողովուրդը հաւաքուեցաւ Մայր եկեղեցի։ Նոյնպէս Բոլոքականներէ չատեր ալ իրենց քարոզիչով եկան։ Տ. Ներսէս վրդ. նախ Լսարանի բացումը կատարեց Ս. Գիրքի ընթերցման անհրաժեշտութեան վրայ չինիչ քարոզ մը խօսելով։ Յետոյ յաջորդաբար խօսեցան նաեւ Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյ Տ. Եղնիկ քհ., նաեւ տեղւոյս Բողոքականաց քարոզիչը, առաջինը տեղացկան բարբառով, իսկ երկրորդը պարզ աշխարհաբարով մը։ Իսկ յաջորդ կիրակիի համար հետեւեալները նշանակուեցան կարգաւ քարոզելու համար Լսարանին մէջ։ Կրօնականներէն Տ. Տ. Եղնիկ Տ. Վահանեան, Սահակ Մարկոսեան, Խորէն Տ. Սարգիսեան քահանաները եւ աշխարհականներէն՝ Տեարք՝ Յովհաննէս Անարոնեան, Գրիգոր Գասպարեան, Տքթ. Լեւոն Մելիքսեան, Աշխատուր Մօրուսեան և Լեւոն Բասիլսեան։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր վերջին նստին մէջ հետեւեալ տնօրինութիւնները ըրած է.

1.— Խորհուրդը կեդր. համարակալութեան կողմէ տրուած տեղեկութեան վրայ քննեց ըստ օրինի Պէօյիւքքէրէի Ս. Հռիփսիմեանց եկեղեցւոյ անուանին 1903—4 տարեշրջանները մատակարարութեան հաշիւները և հաստատելով անոնց ճշդութիւնը և մատակարարութեան օրինաւորութիւնը, վաւերացուց տոմարները։

Նոյնպէս քննեց Դուզգարուի Մայր եկեղեցւոյ Դպրաց դասու 1903 Մարտ 1է 1904 Դեկտ. 31ի, ինչպէս նաեւ Խասգիւղի Գալիցեան Որբանոցի անցեալ 1904 տարւոյ մատակարարութեան հաշիւները և որոշեց այս կրկին հաշուոց մասին իր քննութեան արդիւնքը տեղեկագրել Ս. Պատրիարք Հօր։

2.— Դանտիլլիի եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը իր հրաժարականին հետ մատուցած էր նաեւ իր ինամեալ մատակարարութեան հաշիւները։ Խորհուրդը հաշուոց նախաքննութիւնը յանձնեց Կեդր. համարակալին, իսկ հրաժարականի խնդիրը նկատողութեան առնելով և դիտելով որ Դանտիլլիի եկեղեցւոյ վերաբերեալ գործոց քննութիւնը ու կարգադրութիւնը, որպէս և արդի Թաղ. Խորհրդոյ կազմութիւնը, հրամանաւ Ս. Պատրիարք Հօր տեղի ունեցած էր Էքսէրճեան Տ. Հմայեակ քհ.ի ձեռքով, խնդրեց Ն. Սրբազնութենէն, որ չնորհ ընէ յանձնարարել ժիչեայ քահանային նոյն գիւղը երթալով Թաղ. Խորհրդոյ կազմակերպութեան մասին, կարեւորը ի գործ դնելու և արդիւնքը տեղեկագրելու համար։

Ասոնցմէ զատ Խորհուրդը զաղեցաւ աղ. հաստատութեանց վերաբերեալ կարգ մը կոտակային և կալուածական հաշուոց քննութեամբ։

ԻԶՄԻՐԻ արուարձաններէն Գալաթաչի Թաղ. Խորհուրդը նամակով մը խնդրած է Աղգ. Վարչութենէն որ պաշտօնապէս արտօնութիւն տայ իրեն՝ գիւղին մէջ հաստատելու թաղային տուրքի դրութիւնը Պատրիարքարանի Օրէնքին մէջ նախատեսուածին համաձայն, քանի որ Թաղին եկամուտները չեն բաւեր կանոնաւորապէս մատակարարելու եկեղեցին և երկեռ. նախակրթարանը։

ՀԵՐՔՈՒՄ.—Անցեալ օրուան Բանկալթիէն մեզ գրող նամակագիրը հետեւեալը կը գրէ.— Ց. Պատուհասեան Վրդ.ի դէմ հրատարակուածը անհիմն տեղեկութենէ առաջ եկած առաջին յուզման չափազանցութեամբ և թիւրիմացութեամբ, կրնայ վնասացուցած ըլլալ Ց. վարդապետը որ արդիւնաւոր աշխատող մըն է ուսումնարանին մէջ։ Ուստի մեր այս կրկին գրութեամբ կը հերքենք առաջինը և կը յայտնենք խնդրոյն անկարեւորութիւնը և կը հայցենք Ց. վարդապետին ներողամտութիւնը։

ԳԱԼՖԱՍԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ.— Պատ. խնամակալութիւնն և մայրը չնորհակալութեամբ կը ծանուցանեն թէ՝ Յով. հանէս էֆ. Գալուստեան 108 դրչ. նուիրած է իր ննջեցեալ յիշատակին համար, Կարապետ էֆ. Սէֆէրեան 108, Տէր և Տիկին Պէյազեան իրենց ամուսնութեան առթիւ 95, Գառնիկ էֆ. Եռասիֆեան 60, Կարապետ էֆ. Մընտիկեան 56, Թադէոս էֆ. Օհանէսեան 56, Մինրան էֆ. Թիմուրեան 48, Տիկին Սաթենիկ Հանէսեան 20, Տիկին Երմոնէ Սէֆէրեան 20, Տիկին Երանուհի Մնտիկեան 20, Տիկին Վերգին Յովհաննէսեան 20 դրչ. նուիրած են Որբանոցին։ Բարեսէր Տիկին մը նուիրեց ճոխ օժիտներ պարուսկող երկու անուշ զգեստեղէն։ Տիկին Բէրուզ Բիտէեան 50 հատ ընտանեկան թանգարան, Զարեհ էֆ. Դարամաճեան 50 հատ այլ և այլ դասագրքեր և Յովհաննէս էֆ. Մուրատեան 50 հատ բարոյավէպ նուիրած են հաստատութեան, ինչպէս նաեւ Վահան էֆ. Պալըքճեան 140 թէջի։

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ շաբաթաթերթին 39դ թիւը այսօր հրապարակ ելաւ հետեւեալ ճոխ և զբօսնցուցիչ բովանդակութեամբ.— Անչառ Ակնարկներ՝ Լ. Մարգարեան, Կեանքի դրուագներ՝ Լեւոն Շահթրեան, Ծաղիկները (ոտանաւոր) Հր. Ց. Մոմճեան, Վերջին բացատրութիւններ՝ Եդուարդ Դոլանճեան, Նորերուկ բառարան (Քանիցէզի) Եր. Թոլչեան, Արուեստասէրի մը յուշերը՝ Աշոտ Մատաթեանց, Ցիրուցան խօսքեր՝ Ա. Իսպէչարեան, Քրոնիկ՝ Վ. Փափազեան, Գոց Նամակ՝ Ուստիկ, Շաբթուան լուրեր։

ԱԶԴ.— Ցառաջիկայ կիրակի, 25 Սեպտ., Ս. Գէորգայ ոօնին առթիւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը հրաւիրեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել Ս. Եկեղեցւոյս մէջ, և իր հոգեշունչ ու պերճախօս քարոզութեամբ մխիթարել բարեպաշտ ժողովուրդը, զոր ի գիտութիւն կը ծանուցանենք։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Սամաթիայի
Ատեանդպիր Վ. Ատենապետ
Դ. ՀԱՅՈՅԵԱՆ ԱՆՏՈՆ ԱՍԼԱՆԵԱՆ

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԳԷՈՐԳ Էֆ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ (Պայանտրը).— Ստացանք ձեր բանեկիրը։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ (Պանտրմա).— Ստացանք մէկ օսմ. ոսկի։ Նոր բաժանորդին թերթը սկսանք ղրկել։

ԲԼԱՍԻԷ Կ'ՈՒԶՍԻՒ

Վարժ բլասիէ մը կ'ուզուի որ մանիֆաթուրայի հրապարակը լաւ ճանչնայ և միանգամայն գիտնայ ֆրանսերէն թղթակցութիւն։ Երաչխաւորութիւն անհրաժեշտ։ Դիմել Խմբագրատուն։ 2—5

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՃԻՇԱՔ

Մէարիֆ Նէզարէթը ճէլիլէոի սիճիլ գալէմի քէթէպէսինուէն իզն. Բեղիմ պէյէ թէրճիկէն ռիւթպէի Սանկէ սընդիքը սանիսի թէվճին պուրուլմուշ տրը։

* * *

Պէրլին սէֆարէթը Սէնիյէսի միւսթէշարլըղընա՝ Պապը Ալի իսթիշարէ օտասը մուավինլէրինէն սատ. Սէյֆէտտին պէյ էֆէնտի.

Բէթէրսպուրկ սէֆարէթը Սէնիյէսի միւսթէշարլըղընա՝ Լօնտրա սէֆարէթը Սէնիյէսի պաշ քէաթիպի սատ. Ֆախրէտտին պէյ էֆէնտի.

Լօնտրա սէֆարէթը Սէնիյէսի պաշ քէթապէթինէ՝ Թահրիրաթը Խարիճիյէ գալէմի միւմէյիզլէրինէն սատ. Էսատ պէյ էֆ. Թային պուրուլմուշ տրը։

Մէճլիսը Մէարիֆ ազալըղընա Ապուլլահ Թահիր էֆ. Թային պուրուլմուշ տրը։

ՆԸՇԱՆ

Մատէյնը Հիւմայունը Միւլիւքճանի չինիճի պաբ հաճի Մուսթաֆա էֆ.յէ սէօրտիւնճիւ ռիւթպէտէն Օսմանի.

Տարբէի ասքերիյէ խասթախանէսի էզսանճիլարընտան Մինրան էֆ.յէ պէչինճի ռիւթպէտէն Մէճիտի նըշանը ալիէրի ինան պուրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՀԱԳԻՇ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Վերջերս հապէշական պատուիրակութիւն մը մեկնած էր Ասիս-Ապապայէն, զօր. Մաշէշիի նախագահութեամբ։ Այս պատուիրակութենէն երեք անդամներ Պոլիս ժամանեցին և առջի օր իջեւանեցան Բերա-Բալա։ Պատուիրակները իրենց հետ բերած են Մենելիք կայսր Նուէրները Վեհ. Սուլթանին համար։ Պատուիրակութեան պետ զօր. Մաշէշիի առաջնակարգ շաբթու Պոլիս կը ժամանէ։

* * * ժամանակէ մը ի վեր Պոլիս գտնուող Հապէշ պատուիրակութեան պետ Աթօ Հաիլէ Մարիամ փաշա ոչ թէ Վիեննա այլ Պուքրէշ մեկնեցաւ։ Ռումանիոյ Բարոյ Թագաւորը հրաւիրած է զայն։ Կայս. Թիկնապահ Թաղաթի պէյ, որ հիւրանոցարան է պատուիրակութեան, մինչեւ չոգենաւ ողջերթի գնաց։ Մարիամ փաշա երկուշաբթի օր Պոլիս կը դառնայ։

ՆՈՐ ՀԱՄԱԶԳԵՍՏՆԵՐ պիտի բաժնուին Պոլսոյ ոստիկան-զօրաց և սպաներուն։

ՊՈԼՍՈՑ ԲԱՐԱՔԻՆԵՐԸ.— Բարափներու Տնօրէն Մ. Կրանէ Բարիզէն Պոլիս ժամանեց։ Մ. Կրանէ տեսակցութիւններ ունեցաւ Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին Գործոց խորհրդականին եւ Մաքսային Վերատեսուչ Հասան Ցէէմի փաշայի հետ։ Տնօրէնը Պոլիս եկած է՝ որպէսզի քարափի Ընկերութեան կարգ մը ձեռնարկները ի գլուխ հանէ և մաքսատուներու և մթերանոցներու կառուցման համար՝ քարափի Ընկերութեան վերաբերեալ մասերուն նկատմամբ պէտք եղածը գործադրէ։ Հագիվգաթ կ'իմանայ թէ Ղալաթիոյ քարափին վերայ չինուած սրճարաններու և գինետուններու մէկ մասը փլցուելով անոնց տեղ մթերանոցներ և չէնքեր պիտի կառուցուին՝ Պոլսոյ բարեզարդութեանը համապատասխան կերպով և վաճառականութեան դիւրութիւններ ընծայելու մտօք։ Այդ սրճարաններու և գինետուններու վարձակալներէն ոմանց պայմանաժամ տրուեցաւ՝ նոյն չէնքերը պարպելու համար։

ՍՈՒՐԲԷՒ ՀՐԻՄԱՑՈՒՆԸ Էվգաֆի նախարարութեան կողմէ պատրաստուած ըլլալով յանձնուեցաւ Սուրբէի Հիւմայունի Բէթիթուա և Ելմտական Խորհուրդին անդամ Սալահէտտին պէյի։

ԾՈՎԱՑԻՆ Նախարար ձէլալ փաշա մէկ քանի օրէ հիւանդ է։

ԲԵՐԱՑԻ ԳԻԹԱՍԻՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆԸ.—Բերայի մէջ բարեսիրական մարմին մը կայ «Բերայի Գիթութեան Կնոջերու Ընկերութիւն» անունով, որ հիմնուած է 1847ին։ Այս մարմինը 1904 տարւոյն մէջ օգնած է կանոնաւորաբար 154 ընտանիքի և բացառաբար 1585 աղքատներու։ Տուներու մէջ դարմանուած են 420 հիւանդ, իսկ Զուբուր-Պօսֆանի և ուրիշ վարժարաններ յաճախող 50 տղոց ցորեկուան ճաշը տուած է։ Այս մարմինը կ'օգնէ ամէն ազգի և կրօնքի աղքատներուն։ Չիման առթիւ պէտքերը կ'աւելնան։ Այս պատճառաւ առաջիկայ կիրակի Բըֆի-Շանի թատերոնին մէջ փայլուն ցորեկոյթ մը պիտի տրուի, նոյն մարմնոյն կողմէն, ի նպաստ աղքատներուն։

ԲԷՐԹԻՎ ՓԱՇԱ.— Ռուսահատառական պատերազմին գործողութեանց հետեւելու համար Ճաբոնի սպայակոյտին մօտ կը գտնուէր Միւլիվա Բէրթէվ փաշա։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց որ Բէրթէվ փաշա Պոլիս դառնայ։

ՕՍՄ. ԱՐԺԵԹՈՒՂԹԵՐԸ.— Բարիզէն կը հեռագրեն թէ Օսմ. Պանքային արժեթուղթերը առջի օր չատ կը փնտրուէին։

ՇՈՒՐՈՒԱՆԵՐԸ.— Առողջապահական Խորհուրդը ուզեց գիտնալ թէ կապարէ այն նուրբ թերթիկները որոնց մէջ կը փաթթուին շոկոլատները, հանրային առողջապահութեան կը վնասե՞ն թէ ոչ։ Հետեւեալ այդ մասին հարկ եղած հրահանգը տուաւ պատկանեալ պաշտօնեաներուն, որոնք մէկ քանի տեսակ չոքոլա գնելով, քննութեան ձեռնարկեցին։

ՀԱՆԴԵՐՈՒ ՏՈՒՐԲԸ.— Ծանուցուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնարանին որ օսմ. երկիրներէն արտածուած զանազան հանքերէն՝ քրոմ, մանկանէզ և այլն, արտածման պահուն առնուած տուրքը զեղչուի, որպէս զի կարենան մրցիլ օտար արտադրութեանց հետ։ Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատեց որ հանքերու գները թէեւ երբեմն կ'իջնան ու երբեմն կը բարձրանան, որով անոնց արտածման պահուն գանձուելիք տուրքը հրապարակի գիներուն համաձայն եթէ առնուի, այդ պարագան տուրքերու գանձման նուազելուն պատճառ մը կը նկատուի, սակայն գիներու անկումը առժամեայ է, իսկ բարձրացումը միշտ հաւանական։ Ուստի պայմանագրութեան և կանոնագրութեան համաձայն մինչեւ հիմա գանձուած տուրքը եթէ զեղչուի, դիմումներու և բողոքներու պատճառ պիտի ըլլայ, և նկատելով որ օսմ. երկիրներէ արտածուած հանքի արտադրութեանց վարկը աւելցնելու համար պէտք է մասնաւոր թայլտուութիւններ ընել, հետեւաբար ձեռնհաս պաշտօնարանը որոշեց որ զեղչուելիք քանակութեան համաձայն տուրք առնուի և յետոյ գիները եթէ բարձրանան, տուրքը դարձեալ պայմանագրութեան համաձայն գանձուի։ իսկ առժամեայ զեղչի մը համար հարկ չկայ յօդուած մը աւելցնել կանոնագրին վրայ։ Ըստ այսմ հարկ եղած տեղեկագիրը պատրաստելով մատուցուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ քրիստոնեայ ժողովուրդէն չատ մը պուլկար ընտանիքներ որոնք ասկէ առաջ Պուլկարիա փախած էին, Ռազլըքի կողմերը գալով, Կայս. Կառավարութեան զղջում յայտնեցին և իրենց տուները վերահաստատուեցան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը նկատի առաւ աղերսագիր մը, որով 25 տարուան մենաշնորհ կը խնդրուի Սուրիոյ, Հալէպի ու Պէյրութի նահանգներուն մէջ ապակիի և բիւրեղեայ անօթներու պարարտութեան համար գործարաններ հաստատելու։

ՈՁԽԱՐՆԵՐԸ.— Ծանուցուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնարանին՝ տուփար մը պատրաստել, ցոյց տալով օսմ. երկիրներու մէջ առաջ բերուած ոչխարներուն թիւը և այդ տուփարը ղրկել Պետական Խորհրդոյ նախագահին։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԱՔՍԱՏՈՒՆԸ.— Սէլանիկի մաքսատան հասոյթները, այս տարի անցեալ տարուանէն աւելի էին։ Նախարարաց Խորհուրդին որոշումով որ վաւերացած է Կայս. Իրատէով, 14 նոր պաշտօնեաներ պիտի աւելցուին նոյն մաքսատան մէջ, գործառնութեանց կանոնաւորութիւնը աւելի ևս ապահովելու համար։ Այժմու պաշտօնեաներէն վախճանին ամսաթոշակներու վրայ ալ յաւելումներ պիտի ըլլան։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ Բարիզի ճիւղին վարչական Խորհուրդին անդամներէն Պառոն տը Նէօֆլիզ որ Պոլիս կը գտնուէր, Բարիզ ուղեւորեցաւ Արեւելեան ձեպընթացով։

ՊԷՕՐԷԻՆԵՐԸ.— Բժշկական վարժարանը որոշեց Պոլսոյ մէջ ծախսուած և պատրաստուած «պէօրէք»ներու իւղերէն նմոյշներ առնելով տարբերուծել, գիտնալու համար թէ՝ ինչ տեսակ իւղով կը պատրաստուին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Բերա, Վենեսիք փողոցի անկիւնը լուսայատակ Թանաչ առջի օր անձնասպան եղաւ ինքզինքը ծով նետելով։ Առուն, Թանաչ մեկնեցաւ ընտանիքին քովէն առանց քան մը յայտնելու իր մտադրութենէն։ Ղալաթիա ինչաւ, Վոսփորի չոգենաւը նստաւ և ինքզինքը ծովը նետեց ճամբան։ Շոգենաւէն նետուած ատեն, անիւը գլխուն եկաւ եւ չախչախեց զայն։ Նաւաստիները փութացին և ազատեցին զայն բայց արդէն մեռած էր։ Մարմինը փոխադրուեցաւ Ղալաթիոյ եկեղեցին։ Անձնասպանը ամուսնացած էր, կը թողու այրի մը և 3 զաւակներ։ Կ'երեւի թէ չարժառիթը իր գործերուն դէշ երթալն էր։

—Գասպրիւղէն առջի իրիկուն ժամը 9ուկէսին մեկնող չոգենաւը երբ Գըզ Գուլէսիի մօտերէն կ'անցնէր, ուղեւորներէն 45—50 տարու մարդ մը ինքզինքը ծովը նետեց։ Թէև չոգենաւը իսկոյն կեցաւ և մակոյկ իջեցուց, սակայն կարելի չեղաւ ազատել։ Քննութիւն կատարուելով հաստատուեցաւ թէ այդ մարդը Ցոյն մըն էր, սակայն ով ըլլալը դեռ յայտնի չէ։

ՀՐԴԵՀՆԵՐ.— Գասպրիւղ, Մօտա ճատտէսիի հրդեհին առթիւ նոր մանրամասնութիւններու նայելով, բոցերը սկսած են ոսկերիչ Կարապետ էֆ. Բաբամաճեանի սեպհական փայտաշէն տունէն։ Նոյն պահուն փչող հարաւային սաստիկ հովին հետեւանքով, կրակը տարածուեցաւ, և ինչպէս երէկ ծանուցինք, հինգ տուներ այրեցան, ինչպէս նաեւ Ցունաց մետրոպոլտարանը։ Կարապետ էֆէնտի ընտանիքով կղզի կը գտնուէր, որով տանը մէջ ոչ ոք կար։ Հրդեհը սկսած ատեն, թէև դուրսէն մարդիկ տեսեր են բոցերը, և ուզեր են ներս մտնել, բայց դռացի ռուսահպատակ տիկին Սքոլիդա անուն կինը արգիլեր է զանոնք։ Ոստիկանութիւնը տան պարտէզին մէջէն քարիւղի լամբար մը և այլ դիւրավառ նիւթեր գտած է, որով այնպէս կը կարծուի թէ դիտմամբ կրակ ձգուած է։ Այս մասին քննութիւն կը կատարուի։ Այն կինը, որ արգիլած էր փութացողները, իր տունը ապահովագրած էր 750 ոսկիի։ Այլած բոլոր չէնքերն ալ ապահովագրուած էին և ընկերութիւնները 3470 ոսկիի վնաս մը կրած են։ Մեարապլարանի կարապին ապահովագրուած էր 400 ոսկիի, որուն մեծ մասը այրեցաւ։ Այրեցաւ նաև Սէմէրճեան Լեւոն էֆ.ի տունը։ Միւս երկուքը Ցոյներու կը վերաբերին։

* * * Բերա, Թէքէ Պաղը, Օրթա փողոցին մէջ, նախընթաց գիշեր հրդեհ ծագեցաւ Նպարավաճառ Խրիսթոյի խանութէն, սակայն կարելի եղաւ շուտով մարել։ Ոստիկանութիւնը նոյն տեղը գտաւ՝ քարիւղի թիթեղեայ տուփի մէջ դրուած նաւթ և խանութին դիմացը՝ ասխատակորմին կիցել մարթի մէջ դրուած նաւթ։ Նպարավաճառը և անոր կիցը գտնուած տունը բնակող ներկարար Խրիսթոֆի հարցաքննուեցան։ Այս վերջինը ըսաւ թէ առջի օր ներկի մէջ գործածուելու համար երկու օքա նաւթ գնած էր, սակայն չկրցաւ ըսել թէ ո՞ւր սպառած էր։ Կը կասկածուի թէ այդ երկուքը դիտմամբ ձգած ըլլան հրդեհը։

ԾԱՆՐ ԱՐԿԱԾ.— Ղալաթիոյ մաքսատան պաշտօնեաներէն Մէհմէտ էֆ., նախընթաց գիշեր երբ իր տան մէջ, քարիւղի լամբար մը կը վառէր, արկածով շրջեցաւ ան և անմիջապէս կրակ առին մարդուն հագուստները։ Վարկեանի մը մէջ Մէհմէտ շրջապատուեցաւ բոցերէ և սկսաւ աղէկաւոր ճիչեր արձակել։ Տուներները հասան և յաջողեցան մարել բոցերը, բայց վիրաւորին վիճակը ծանր է։

ՈՃԻՐ.— Ղալաթիա, Պէյղատէ փողոց գինետան մը մէջ ջրանկիր քիւրտ Զիա գլուխը լաւ մը տաքցուցած, կոխի բռնուեցաւ Բէրիմ անուն մէկու մը հետ։ Ցանկարծ Զիա դանակ մը առնելով յարձակեցաւ միւսին վրայ և երկու ուժգին հարուած տուաւ անոր։ Բէրիմ մահացու կերպով վիրաւորուեցաւ։

—Ցաթիի կողմը Թաճիր անուն մէկը կոխի բռնուեցաւ մաքսային պաշտօնեաներէն Սապրի էֆ.ի և դաշոյնը քաշելով մեռց անոր կռնակը։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։

ԿԱԽՈՒԱԾ ԱՂՋԻԿ.— Գասթէմունիի նահանգին Էմիրլէր գիւղին մէջ սոսկալի ոճիր մը երևան հանուեցաւ։ Ամիչէ անուն դեռատի աղջիկ մը կախուած գտնուեցաւ իր տան մէջ։ Պահ մը կարծուեցաւ թէ անձնասպան եղած է, բայց յետոյ դիտուեցաւ որ արիւն կը հոսէր անոր մարմնէն։ Քննութիւն կատարուելով հաստատուեցաւ որ աղջիկը նախապէս սպաննուած էր և յետոյ կախուած առաստաղէն։ Տեղական իշխանութիւնը խիստ հետազօտութեան մը ձեռնարկելով երևան հանեցին այս քստմնելի ոճրին հեղինակները։

ՀՕՐԸ ԻՆԿԱԾ.— Անատոլու Հիսարի մէջ, հանգուցեալ ճէբրան Իսմայիլ էֆ.ի աղջիկը երբ տան պարտէզը կը շրջագայէր, հորը ինկաւ որ բաւական խորութիւն ունէր։ Աղջկան աղաղակներէն հասան և ազատեցին զայն ծանրապէս վիրաւոր։

ՄԱՀԱՆԱԿՈՑ

Ծանօթ կանգարդն և ատաղձագործ, մեռանկօղ Մինրան էֆ. Մելքոնեան, որ արտաքին մէջ ունեցած անվիճելի ձեռնհասութեան ու պատուաւորութեանը համար, հանրաճանաչ եղած է, այս անգամ ա՛լ աւելի ընդարձակելով գործառնութիւնները հաստատած է Վէզիր խանի մէջ, որ կ'ընդունի ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ, չինութեանց յատուկ ատաղձներու, տան և դրասենեակի կահերու, խանութներու և վաճառատուներու ապակեփեղկերու, դարակներու, հարանեկան հանդերձարաններու պատրաստութեան համար։

Մասնաւորապէս կը պատրաստէ նաև, տակուն և դիմացկուն ատաղձաներու յատուկ գրասեղաններ։ 1—10

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 22 Սեպտ. Հինգշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Գերմակ Առաջին օրան	37½-38	փարա
» Երկրորդ »	36½-37	»
Մախլուճ »	33-34	»
Զավտարլը »	32	»
Սէրի առաջին, օրան	38-38½	փր.
» միջին տեսակ	36½-37	»

Այլոր ժամանեց 16 վագոն ցորեն Ա. Ֆասոլ և 6 վագոն Ռումէլի։

ԱԼԻՒՐ

Ցեղական քրքմա Ա. պարկը	73	ղշ
» » Բ. »	70-71	»

ԹՈՓ

Օրան 19 փարա։

ԳԱՐ

Բէշատէնեէ 12 դրչ. գրիւ
Մէրսին և Ռումէլի 11-11½ դրչ. գրիւ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

5 Հոկտեմբեր 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	99	72
Բէժի	(Tab. Turcs)	404	—
Օսմ. Միացեալ	(O. Nv. Unif.)	90	95
Երկաթուղի	(Lok Turcs)	134	50
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.)	611	—
Թրանսվալ	(Transvaal)	79	—

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 5 հոկտ. — Թօքիոյէ կը ծանուցանեն թէ՝ Մրքատային Նախագահութեան տակ մասնաւոր ժողով մը գումարուած է, հաշտութեան պայմանագրութիւնը ստորագրելու համար։

—Բրիտանական կառավարութիւնը ակզբունքով ընդունեց մասնակցիլ Լահէյի նոր դեսպանախորհուրդին, բայց ամէն բանէ առաջ կ'ուզէ տեղեկանալ այն հարցումներուն՝ որոնք Դեսպանախորհուրդին քննութեան պիտի ենթարկուին։

ԲԱՐԻԶ. — Եւրոպական դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կը հաստատեն թէ՝ Լահէյի Դեսպանախորհուրդը 1907ին պիտի գումարուի։

ՊԵՐԼԻՆ.— Բեթերսպուրկէ կը ծանուցանեն թէ՝ սատրկ կը վախցուի քաղաքային տարածուելէն։

ԲԱՐԻԶ. — Եւրոպական դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կը հաստատեն թէ՝ Լահէյի Դեսպանախորհուրդը 1907ին պիտի գումարուի։

ՊԵՐԼԻՆ.— Բեթերսպուրկէ կը ծանուցանեն թէ՝ սատրկ կը վախցուի քաղաքային տարածուելէն։

ԲԱՐԻԶ. — Եւրոպական շրջանակներու մէջ այնպէս կը կարծուի թէ, Ռուսիա ի մօտոյ ֆինանսական հրապարէն ոլորի քաշէ իր պահեստի դրամին կարեւոր մէկ մասը։

ԿԱԹԱՅ, ԿԱԹԱՅ

Ի՛նչ անուշիկ է կաթան ու փոկեղը զոր մեր մամիկները կը պատրաստէին հնամենի եղանակով ու աւանդական ձեւերով։ Մէ՛ իր տպաւորութեանը չէ կերած այս ախորժահամ կարկանդակը որուն պատրաստութիւնը զուտ մասնագիտութիւնն է հայ տանտիկիններուն։

Տնական վաճառական մը Նազարէթ աղա Տիլսիզեան որ երկար տարիներ պատուաւոր գործառնութիւն ունեցած է առեւտր. հրապարակին վրայ, հիմա ծերացած, հարստութիւնը կորսնցուցած, սկսած է պատրաստել համեղ և մենդարար կաթաներ (քէթէ) շաբաթով և իւղով սիմիտներ զոր կը ծախէ Շուկային դուռը, Սէրէթճի խանին առջեւ։ Միշտ առաջնակարգ իւղ և ալիւր կը գործածէ իր կաթաներուն և փոկեղներուն համեմատ։

Գնեցէք՝ պարոններ մեծաքանակ գնեցէք, տուն տարէք, չուկան տարէք, հիւրերուն հրամցուցէք Նազարէթ աղային կաթաները և փոկեղները. անիկայ ոչ մէկն ախորժահամ ճաշ մը պիտի ըլլայ ձեզի, այլև ապրուստի մէջոց մը այս տնանկ, ծեր և անկար վաճառականին։ 10—2

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

22/5 Հոկտեմբեր 1095

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Օ.Ո.	97.33½	
Երէկուան էն բարձր գինը	» 98.07½	
» էն վար գինը	» 97.35	

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	131.87½	
Երէկուան էն բարձր գինը	» 132.62½	
» էն վար գինը	» 131.87½	
Շիրքէթը Խարիէ	34.—	
Օսմանեան Պանքա	612.—	
Տէրքոսի Ջուրի ընկ.	244.—	
Քարափ Կ. Պոլսոյ	517.—	
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա.	314.—	
» « » Բ.	269.—	
Պանք Նաս. Կրէս.	431.—	
Թրամվայի բաժնեթուղթ	7.45—	
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա. Ո	16.30—	
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	3.90	
Լաւրիոմ ֆր.	55.—	
Թրանսվալ »	80.—	
Ռէժիի պարտաթուղթ ֆրանք	410.—	
Ռուսական 4% 1901	94.95	
Ճաքոնական 4 %	91.50	
Սպանիական արտաքին	94.22	
Անգլիական Քոնսոլիտ Ա. Ո.	89.06	
Ֆրանսական Ռանթ ֆր.	99.70	
Լոնտոն 3 ամիս	109.20	
Բարիզ »	22.96½	
Վիէննա չէք ֆիոր.	21.93	
Պէրլին անտակոս չէք մարք	18.69	

ԴՈՒԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 դր.էն	դր. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	107.37
Անգլիական ոսկի	109.33
Ֆրանսական ոսկի	87.13
Քրիմից	51.08
Մէթալիք	103.30
Բօլ	91.10
Բաւալի Թղթադրամ	8.64

«ՄԱՆԶՈՒՄԻ»Ի ՈՒՂԻՂՈՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՆԸ — 8 —
ԳՐԵՑ ՕԹԹՈՄԱՆԵՐԷՆ — ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՍԻՄՈՆ ԶԻՈՄԼԻԷՊՃԵԱՆ

Չնաշխարհիկ Ադամանդներուն թորհրդաւոր գողութիւնը

Գ.

Մր. Պէրնս արուեստագիտական գողութիւն մը Երեւան կը հանէ

Ուիլսըն դարձաւ հինգերորդ ծառուղիի տունը, և համբերութեամբ ըսպասեց։ Յետոյ կէսդրսնական գրասենեակը հեռաձայնեց գիտնալու համար որ Մր. Պէրնս Պոստը գացած էր Նիւ Եորք բերելու համար Բէդֆինկիը։

Ժամը 7 զարկաւ։ Իր հսկողութիւնը անօգուտ եղած էր մինչեւ հիմա։ Ցանկարծ յիշեց որ Մր. Միչըլ տոմսակ գընած էր Բազինոյին համար, որ չատ նպաստաւոր տեղ մըն է մէկը հետաքնդրելու համար։ Բայց վստահ չէր որ տոմսակներն այն գիշերուան համար առնուած էին թէ ոչ։

Այս տկար յոյսով էր որ աճապարանքով գնաց Բազինո, և դրանը առջեւ կեցաւ հանդիսականներուն մուտքը դիտելու համար։ Ժամը 8.10ին, այլ ևս եղրակացնելու վրայ էր որ իր սպասումը անօգուտ էր երբ ի մեծ ուրախութիւն իրեն՝ կառք մը կեցաւ դրանը առջեւ ու այդ կառքէն իջաւ Մր. Միչըլ և վայելչօրէն հագուած կնոջ մը վար իջնելուն օգնեց։ Ուիլսըն ամէն դէպքի պատրաստուած և մուտքի տոմսակ մը գնած էր արդէն։ Ուստի կըրցաւ զոյգին հետեւիլ դէպ ի թատրոն, որոշած ըլլալով այլ եւս բնաւ աչքէ չհեռացնել իր մարդը։ Ներկայացումը աւարտելուն, Ուիլսըն յաջողեցաւ ճիշտ անոնց մօտէն քալելու, վասն զի կինը չէր ուզած կառք նստիլ, անշուշտ որովհետեւ զով, բայց կազդուրիչ օդը փափաք կը ներշնչէր իրեն քալելով տուն երթալու։

Ուիլսըն քիչ մը զարմացաւ տեսնելով որ անոնք կը մտնեն 30րդ փողոցը ուրկէ արդէն նոյն առաւոտն մտած էր Բօզ Միչըլ։ Ասիկա ճշմարիտ սփոփանք մը եղաւ իրեն համար, քանի որ երկու թռչունները միևնոյն աղաւնատունը թռած էին։ Ցայտնի էր որ կը ճանչնային զիրար և թէ այդ տունը գացած էր Մր. Միչըլ փախուստ տալէ ետքը։ Գէթ այս եղաւ Ուիլսընի հանած եզրակացութիւնը։ Ինք արդէն ժամէ մը ի վեր պահակութիւն կ'ընէր այդ տանը դիմը, մերձուած ըլլալով խորունկ մտածումներու մէջ որոնք կը նպաստաւորուէին չրջակայ լռութենէն, երբ երկարատեւ ճիչ մը լսեց, որ հետզհետէ տկարացաւ, և յետոյ բոլորովին մարեցաւ։ Այս ճիչը ո՞ւրկէ կուգար, վարձու յարկաբաժիններէ՞ն, որոնց վրայ կը հսկէր, թէ մերձակայ տուներէն։ Չէր գիտեր։ Մինակ ատոյգ իրողութիւնը սա էր որ կանացի աղաղակ մը լսած էր, գիշերային լռութիւնը վրդովող զարհուրելի աղաղակ մը, որ անհաւանական կ'երեւար իրեն։ Մտածումը իսկ սարսուռ կը պատճառէր իրեն և աւելի կը կծկուէր իր վերարկուին մէջ։ Հիմակ որ իր ուշադրութիւնը արթնցած էր, կը կարծէր որ երկրորդ ձայն մը եւս պիտի լսէր, բայց բան մը չլսեց, թէև խիստ ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէր։

Տասը վայրկեան եւաքը, հինգերորդ յարկի պատուհանէն երեւցած և իսկոյն մարած լոյս մը իր ուշադրութիւնը գըրաւեց։ Անշուշտ ասոր մէջ կասկածելի բան մը չկար։ Սովորաբար պառկած ատեն լոյսը կը մարեն։ Այն գիշեր իր ուշադրութիւնը գրաւելուն պատճառը սա էր որ մէկ պատուհան միայն կար լուսաւորուած։

Այս ամենուն վրայ կը խորհէր երբ իր դէմը գտնուած դուռը բացուեցաւ և մարդ մը երեւցաւ։ Կարծելով որ Մր. Միչըլն էր, Ուիլսըն փութաց անոր ետեւէն երթալ։ Ապահով ըլլալու համար, արագ արագ քալեց որպէս զի առաջին անգամ ինք համի Դառուղիին անկիւնը և այդ մարդուն ո՛վ ըլլալը հասկնայ և այս հաշիւը այնքան ճիշտ ըրաւ որ երկու մարդիկը լապտերին լոյսին տակ զիրար խաչաձեւեցին։ Արագ բայց հետապնդող ակնարկ մը բաւական եղաւ համոզելու Ուիլսընը թէ Մր. Միչըլը չէր։ Ուստի դադրեցուց հետապնդումը և կասկածելի տանը առջեւ դարձաւ։

Հազիւ թէ քանի մը քայլ առաջ էր, հանդիպեցաւ Մր. Միչըլի որ դէպի իր կողմը կուգար արագ արագ։ Ուիլսըն սփոփանքի հառաչ մը արձակեց եւ փոզոցէն անցաւ, ուշադրութենէ չհեռացընելով Մր. Միչըլը մինչեւ որ անիկա հինգերորդ ծառուղիի իր տունը մտաւ, բանալին առաւ և սանդուղէն ելաւ։ Խորհեցաւ որ անօգուտ էր այն գիշերը աւելի երկար հսկողութիւն կատարել։ Ժամացոյցը նայեցաւ և տեսաւ որ ժամը ճիշտ մէկն էր։ Ընթերցատուն մը մտաւ, տեղեկագիրը գրեց, և յանձնակատար մը կանչելով, պատուիրեց անոր Մր. Պէրնսի յանձնել իր տեղեկագիրը։ Կարծեց որ ասկէ ետքը կրնար տուն երթալ և քիչ մը հանգստանալ։ Բանը չատ թեթև եղաւ, վասն զի գիտէր որ հետեւեալ օրը նորէն պիտի կատարէր հսկողութեան պաշտօնը, մինչեւ որ նոր հրահանգներ ստանար Մր. Պէրնսէն։

Իր ժամանումէն անմիջապէս ետքը, Մր. Պէրնս ստացած էր Բէդֆինկիի փաստաբրութեան անհրաժեշտ թուղթերը, զորս պահանջած էր հեռագրով։ Այդ թուղթերը իր բնակարանին մէջ գտնելով առաւ, նոյն օրն իսկ Պոստը դարձաւ, կալանաւորը հետը առաւ բերաւ և նորէն յաջողեցաւ հանիլ կէս գիշերուան կառախումբին։ Այնպէս հասաւ Նիւ Եորք, առանց մէկ օրէ աւելի կորսընցնելու, և ամբողջովին նորոգուեցաւ այն նոր գործին որ իր բոլոր մտածումներուն առարկան եղած էր։

Գոհարեղէններու գողութեան հետեւեալ օրը, Մր. Պէրնս զուարթօրէն գնաց իր գրասենեակը և կարդաց Ուիլսընի նամակը։ Կարդալու միջոցին պատերը ոլորեց ղշմգաբար, ինչ որ դըժգոհութեան նշան մըն էր իրեն համար։ Երեք անգամ կարդաց նամակը և գրէթ հաւասար մեծութեամբ և ձեւով կտորներու վերածեց։ Ո՛վ որ փորձէր այս նամակը վերակազմել, պիտի չյաջողէր։ Մր. Պէրնս պատուհանին մօտեցաւ և դուրս նետեց կտորները, որոնք հոս հոն ցրուեցան հովին քմայքներուն տակ։

Ժամը 8½ին, Մր. Պէրնս կը գտնուէր 30րդ փողոցին տանը առջեւ։ Դռնապանը, աւելը ձեռքը, մայթին վրայէն կը վերցնէր ծխնի թեթև խաւ մը, որ նոյն առտուն կանուխ եկած էր։ Մ. Պէրնս, առանց խօսք մը ընելու, բակը մտաւ և նամակատուփերու վրայ գրուած անունները քննեց։ Իր փնտրուած անունը չգտաւ, բայց 5 թիւ տուփին վրայ այցաքարտ չկար։ Ցանկարծ յիշեց որ Ուիլսըն իր տեղեկագրին մէջ խօսած էր հինգերորդ յարկին տեսնուած և անհետ եղած լոյսի մը վրայ։

(Շարունակելի)

ՍԹԱՄՊՕԼ
33, 35, 37
ՖԻՆՃԱՆՃԼԻԱՐ ՓՈՂՈՑ
ԳՈՐԳԵՐ

ԿԱՀԱԻՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄՊԱ.—ԼԻՆՕԼԷՕՄ, ՎԵՐՄԱԿ ԿԱՐԱՍԵԱՑ ՀԱՄԱՐ ԾՈՊԵՐ (ՍԱՁԱՔ) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱՅԱՌՈ ՖՐԱՆՔՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ԲԵՐԱ
ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ
ԱՆԱՏՕԼՈՒ ԲԱՍԱԺ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ԾԱՆՕԹ.— Մեր Բերայի հաստատութեան մէջ Ը. Ե. Նոյեմբեր 1էն մինչեւ 15 Դեկտեմբեր ամէն կիրակի, կատարեալ ապրանքներ պիտի ծախուին որոնց վրայ նշանակուած են վերջին գինը մեզ ապրանք եղած գինէն աւելի ածան։
36—6

ԱԿԱԾ ԱՆՈՒՇ
ունի՛ք փոած, կոտրած, ցաւող և լին ատրու հիւանդութիւն։ Կատարեալ դարմանումի, և բնականին անթերի ջղեղծութեամբ արհեստական ակռաներու դնուելիք, և լիովին գոհ մնալու համար, դիմել ԱՍԱՄՆԱԲՈՑԻ
ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԻ
Կ. Պոլիս, Պանկի Գալատա, Պոն-Պիր-Զէ դիմաց դիմաց, ժամը 5էն 11½, և առմէն առաւօտ կանուխ, Սկիւտար Իսմիրլէ, իր բնակարանը։
Կիրակի օրերը ժամադրութիւնով
6—50

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՈՒԵՍՏ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶՈՒԹԵԱՆ
Ամաքոտնիներու յատուկ
Հեղինակ
ԵՒԱՆՈՐ Ե. ԹԷՐԶԵԱՆ
Կը պարունակէ լուսանկարչութեան ամէն գաղտնիքները, ամենավերջին ֆօրմիւլները, ամէն տեսակ լուսանկարներ պատրաստելու կերպերը, պրոմուրի (սեւանկարի)դրութիւնը, թաղկինակի վրայ լուսանկարելու կերպն, եւայլն եւայլն ասոնց ամէնքը պիտի սովրիք միայն
3 դրուշով
Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով, վաճառման կեդրոնատեղին է Ս. Դաւթեան գործակալութիւն Խորասանեան խան Սիրքէճի Կ. Պոլիս և հեղինակին դեղարանն ի Հաճըն (Ատանա) 4—10

ՊԷԼ ՍՕՂՈՒԳԼԸՂԸՆԸ
ԹԷՍԱՎԻՒ ԳԱԹԻՍԻ
Տօգթոր Էվվանդիրոն Էվրօբատա իմբա իթթակի սօն սէյնոհաթրնատ թրպամ եէնի մուվաֆֆագիյէթլեր էլաէ իթմիշ օլմաղա մաւմաիլէյկ ատրիլէն միսէյի վէ պէսպրէքլերի իպամ իսէ-ճէք ազբր իլանլար վէրմէք քարպէն պէր հաֆթա զարֆնատա պէլ սօղուգ գլէղնը գաթիէն թէտավի իսէր։ Թէրէքսիա իսէեւլէրսէն իւնրեթը թէտավի խասթալդ քեմիլէն մինանֆի օլատ-ատան օսնա ալընսան։
Ղայէթ եէնի վէ էվրօբատա թաթ-պիդ օլընան սօն ուսուլ իլէ ֆրէնկի խասթալդընը մուվաֆֆագիյէթը թատ իլէ թէտավի էսէր։ Հէր կիւն սատ-էօրթաէ օնա գատար Կալաթատա, Մանագզիրատա Գարագուշ Օթէլինն գարյուբնատ յատատը տիւքքնարնքն իւզէրինէ 97 նումէրալը քէնար թէ-ատրինանէքնատ պուլունուր։ 40—28

ՏՕՔԹ. ԽԱՉԻԿ ՓԱՓԱՋԵԱՆ
Պահնէ Գարու, տարարվանատ Հանի Պէհիր էճ.ի դէմը իր մասնաւոր դարմանատունը թիւ 19 ամէն օր ժամը 5—11
Նայնպէս՝ կէտիկ Փաշա, Միւսէլլիմ փողոց, Լուսին դեղարանը ամէն առաւ. մինչեւ ժամը 5.
Ամէն անոնք որոնք կը տառապին ծննդական գործարաններու հիւանդութիւնով կրնան դիմել վերոյիշեալ կարող եւ փորձառու բժշկին, որ երկար տարիներ գաւառներու մէջ իր արուեստը ի գործ դրած և հիմա եկած հաստատուած է վերոյիշեալ տեղերը։ Ցարգելի բժիշկը իր ծանօթ մասնագիտութիւնով կը խոստանայ քիչ ժամանակի մէջ կատարելապէս բժշկել իրեն դիմող հիւանդները։ Հինգշաբթի օրերը ձրի։
20—10

Ա Զ Դ
Մաս առ մաս պիտի ծախուի 22000 աշընոց օգտուն դեղին մը, որ կը գտնուի Մազրդիչի կեդրոնը. Ծովերքին մօտ։ Գնել փափաքողները կրնան դիմել Մ. Ալէքսանդր Միլօնասթիսի գրասենեակը, Շարք Զարրոբ, թիւ 18, Գալաթա։ 4—36

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ԹԷՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ
Կ'ուզէ՞ք հարսնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղատեսիլ «էֆէ» մը առլ մոմերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը գործուրուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ հաւակաւոր մոմեր, անմրցելի ածան գիներով։ Կը գտնուի նախ հոն հարսի կիրուանա, քողք, քողքի ծնաւոր, զարդ դարձուած կողով, ծաղիկ, փեսուր, եւն. եւն. եւն.։
Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրը, այցելել անգամ մը Նշան Զամիչեանի հարստանիքան մոմերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։
ՍԵԱՒ ՏՆՂ ՉԵՐԹԱՐ
ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Գամանքօ խանի տակ, թիւ 86 50—24

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Ս. ՇԹԱՅՆ
ՀԱՅԹԱՅԹԱՅ ԲԱՐՁՐ. ԽՏԻՎԱԹ
ԴԱԼԱԹԻԱ
Գօմիսիօն խան, Քարաֆօլի հրապարակ, թիւ 20
ԳՈՂԻՍ
Կամուրջին մօտ
Պաղչէ գաբուի պողոտան, թիւ 61
ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ՄԻԱԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆ Է
ՈՒՐ ԱՄԷՆ ԲԱՆ ԿԱՑ
ՈՏՔԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ԳԼՈՒԽՐ ՀԱԳՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ինչպէս. Պատրաստ զգեստներ արանց, կանանց և աղջոց համար. — Ամէն տեսակ գլխարկներու մթերք մը.— Ամերիկեան «VALK OVER» կոշիկներ.— Անգլիական անջրանցիկ վերարկուներ (imperméable). — Ֆրանսական գալոշներ. — Նոբյոթի և ճամբորդութեան նիւթեր. — Շապիկներ, ճերմակեղէններ, maroquinerie եւայլն։
Ց. Գ.— Ապրանքները ո՛ւրկէ ալ գան, մաքսատուրքը միեւնոյն է. հետեւաբար սոյն մեծ գործարանը ամէն երկրի լաւագոյն ապրանքներ հայթայթած է, իր բազմաթիւ և պատուարժան յաճախորդներուն գոհացում տալու համար։
50—2

«ԼԱ ԲՕԼԱՐ»
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԻԼՊԱՕՅԻ ՊԱՆԿԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ
ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
1903 Դեկտեմբեր 31ին ընկերութեան ունեցած երաշխաւորութեան գումարները

	Ֆրանք
Պիլպաոյի Պանքան ի պահ դրուած զանազան արժեթղթերով	50,000,000
Վերոյիշեալ արժեթղթոց յաւելեալ արժէքը	21,298,712
Զանազան պանքաներու քով պահնտա	4,661,118
104,380 անգլ. ոսկի արժէքով անգլիական և հնդկական արժէթղթեր Անգղոյ Պանքան ի պահ դրուած	3,563,165
Գումար	79,522,995

ԼԱ ԲՕԼԱՐԻ Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղը արտօնեալ է հրդեհի դէմ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ ընդունիլ յանուն ընկերութեան, և պատահած վնասները անմիջապէս և արդարութեամբ կարգադրել։ «Լա Բոլար» իր վճարմանց ատենագոյց առած փութկոտութեամբ և առատաձեռնութեամբը իրաւամբ առաջնակարգ դիրք մը բռնած է ապահովագրական ասխարհին մէջ։
Գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷՆ։
Տեղեկութեանց համար դիմել Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին գրասենեակները, Գալաթա Սարայ Համամ, Բէնէֆ խան։
46—50

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻԷԱՆ
ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ Մէտրիֆէն ու Պատ. Ո սուն. Խարդէն արտօնած դպրոցական, կրօնական, բարոյական, բանաստեղծական, առողջապահական, գիտական ու վիպական զանազան գրքեր։
Տեսակի համեմատ % 15էն մինչ 30 զեղչ կը տրուի։
ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ այլեւայլներ — 100ը 10 դրչ.—, հաղորդագրութիւններ, հարսանեաց հրաւիրագիրներ, նամակագրութիւններ, դպրոցական բարենիշներ, վկայականներ, վիճակագրութիւններ, եւայլն և այլն։
ԿԸ ՂՐԿՈՒԻ Պատ. Ուսումն. Խորհուրդէն վկայեալ ու լրտարագրուն դպրոցական պարագաներ՝ ասանց սակայն մոռնալու նկատումներով, ինչ որ կը հասատաէ Մէտրիֆէն արտօնած Գրատանս ծանուցագրին 10րդ էջը։
Եթէ կ'ուզէք գոհ մնալ, ուսկատկած դիմեցէք այն գրատան՝ որ պաշտօնապէս արտօնեալ է Մէտրիֆէն. ու մի՛ խաբուիք ինքնակոչ գրավաճառներէ՝ որոնց պարծանքութիւնը քանի մը փայլուն խօսքերէ անդին չանցնիր, և ինչպէս ամէն անգամ չատ մը տեղերէ գրուած է՝ այսօր ալ Պրէֆիկէն Տրար Սամուէլ Ազէքսանդրեան կը գրէ մեզ ըսելով. «Ցաւով կը յայտնեմ թէ, դիմած եմ գրատունի մը ու չարաչար խաբուած» եւ այլն։ Այս պարագային ալ մեզի ուրիշ բան մը չմնար ընելու, բայց միայն ըսել.
ԿԸ ՄԱՏՐՈՒԻ նաև այսպիսի գրավաճառներուն հոս մեր նոր յաճախորդներուն ունեցած առկախ հաշիւները։
ՊԱՀԱՆՋԵՑԷ՛Ք. Գրատանս ընդարձակ ծանուցագիրը, նոր դպրոցի 70 պատկերներով զարդարուած Այբբենարանը ու Պատ. ընթերցարան Մայրենի լեզուի Ա. տարի անուն գրքերն. որոնցմէ ձրի պիտի ղրկուի ձեզ մէկ մէկ օրինակ, ինչպէս նաև թուղթեր պահարաններ մեզի հետ դիւրութեամբ կարենալ թղթակցելու համար։
Գրատանս հասցէն է
درسعادت سرکجی خوراسانجی خانده
کتبخانهٔ جدید
Գրավաճառ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻԵԱՆ
Խորասանեան Խան Սիրքէճի
14—20 Կ. ՊՕԼԻՍ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՊՕՂՈՍ ՓԱՓԱՋԵԱՆ
(Կայս. Բժշկական Վարժարանէն վկայուած)
Ցաւած ակռաները դիւրութեամբ կը հանէ առանց ո՛և է նեղութիւն պատճառելու։
Փտած ակռաները կը բուժէ նոր մեթոդով և զանոնք կը լցնէ լանսոկիով և մինակով։
Արհեստական ակռաներ կը շինէ որոնք բնաւ չեն զանազանուիր բնականէն ո՛չ արտաքին երեւոյթով, ո՛չ ալ ծամելու և համ առնելու տեսակէտով։
Իրեն դիմող յարգոյ յաճախորդները մեծապէս գոհ կը ձգէ և բերնի ամբողջ ակռաները, այսինքն վերի և վարի ատամնաշարերը ամբողջութեամբ կը շինէ միմիայն ԵՐԿՈՒՌ Օսմ. ոսկիի գինով։
Բաց ի Կիրակիէ, ամէն օր, ժամը 3էն 11, կը գտնուի Պանճէ Գարու. Գարագօլին կից Աւստրիական չոգենաւային Գործակալութեան կեդրոնատեղին վերնայարկը իր թիւ 4 դարմանատուն, ուր հիւանդները կը դարմանէ։ Դարմանատան գուռը ազատ քանի է։
15—9

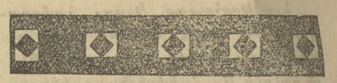

ԱԿՈՒԱՆԵՐՈՒ
ԵՒ
ԲԵՐԸՆԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ
Ակռաներու և բերնի առողջութիւնը կ'ապահովին մարդոյ թիւնը. զոր չեն կրնար լուսափէ կատարել գէշ վիճակի մէջ գտնուող ակռաները։ Բերանն ու լինաները առողջ պահելու, ակռաները ճերմկցնելու և անոնց փտութեան առաջքն առնելու և փտել սկսածները բժշկելու համար անհրաժեշտ է գործածել
ՍՈՒԼԱԳԻ ՊԷՆԷՏԻՔԷԹԻՆ
ՕԳԱՐԿԵ. ՓՈՇԻՆ ԿԱՄ ԽՄՈՐԸ
որ Բասգէրօնան դրութեամբ պատրաստուած անուշահոտ և հականեխական է,

լինաներուն մէջի միջորդները կը ջնջէ, բերնին գարշահոտութիւնը կը բուժէ, կսկծոցին ու խրամ չափոցին թարախալից նիւթերն ու բորբոքումները կ'անհետացնէ։ Ամէնէն սատիկ ակռայի ցաւն իսկոյն կը հանդարտի Սուլագ Պենեֆիքինի մէջ թրջուած կտոր մը բամբակով։ Բարիզի 1900ի Արուեստասէրներէն մէջ, ուր այնտեղի բոլոր ակռայի դեղերը ներկայացուած էին, Սուլագի Պենեֆիքինի հարց այս ակռայի դեղերն անուան հաստատեցան, և այս կարեւոր վարչութեան Տնօրէնն արուեստասէրէն Ֆիւրիի անդամ անուանուելով, գերազանցապէս նուիրագործուեցաւ համբաւն այս արտադրութեան։ 26—21

ԼԻՍԷ ՖՈՒԱՆՍԷ
Վարչութեամբ՝ Մ. Ժ. ՖՕՒԻ
Բերա, Տուֆանա փողոց թիւ 2
Մասնաճիւղ, Գատրգիւղ Մօտա
ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ ԴԱՍԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ
Մօտակ վարժարանը կը վերաբացուի սեպտ. 5/18ին, իսկ Բերայինը 7/20ին։
20—17

ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՓԱԿՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱՒ
20,000 ՌՈՍԿԻԻ
ԱՊՐԱՆՔ ՊԻՏԻ ԾԱԽՈՒԻ ԳՐԵԹԷ ՈՁԻՆՁ ԳԻՆՈՎ,
ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՂԱԼԱԹԻԱ, ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ, Ա. ՅԱՐԿ, ԹԻՒ 16
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒՆ
3/16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
Կնոջ յատուկ քօսթիւմ, ժաքէթ, մանթօ, աղջկանց համար մանթօներ և բաճկոններ, պլուզներ, չրջազգեստներ կիրպասներ, տղոց համար հագուստներ, օժիտի հերմանդէններ, բուրդէ և բիւհէ ծածկոցներ, շարք և ֆիչիւ, տարեց յատուկ չուգիկներ և օձիքներ. սեղանի ծածկոցներ. քէթէն, մատամրոյ, ֆլանէլ, թաշկինակ, գուլպա, սեղմիրան, փոդիպաներ, անձեռոցներ, ֆիտանոններ, և ուրիշ ամէն տեսակ արդուզարդի և անոնց առարկաներ։
5000 կտոր կերպաս պիտի ծախուի խիստ ածան եւ դիւրամատչելի գնով։
50—1

ՕՆՆԻԿ ՀԱՃԻՍԱՐԻՄ
ՇԱՔԱՐԵՂԷՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Բերա, Բանկալթի, Պեօյիւքտէրէ ճամբէսի թիւ 38 եւ Ադամանտ, թիւ 124
Այս վաճառատանց մէջ կը ծախուին Եւրոպական և Օսմանեան ամէն տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, բաստաներ, լօքումներ, լիքէօրներ, իքիրներ, հարսնիքի, նշանտուքի և կնունքի յատուկ զարդարուն շաքարեղէններ, ամէն տեսակ անուշեղէններ, եւն. եւն.։
Կ'ստանձնէ հարսնիքներու սպասարկութիւնը, գռնացուցիչ և դիւրամատչելի պայմաններով։ Կը գտնուի նաեւ ԸՆՏԻՐ ՊԱՂՊԱՂԱԿ, մանաւանդ Բանկալթիի խանութին մէջ, ուր կրնան յաճախել Բանկալթիի ընտանիքները և խիստ գոհ պիտի մնան։
Այս վաճառատունը բնաւ առնչութիւն չունի ուրիշ ո՛և է նմանօրինակ հաստատութեան հետ։
50—31

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԵԼԵՃԵԱՆ
ԶԱԳՄԱՃԸԼԱՐ, ՄԵԾ ՆՈՐ ԽԱՆ
Գելեճեան գրատունը պատիւ ունի ծանուցանել դպրոցական մարմիններու — հոգաբարձու, անօրէն, տեսուչ, ուսուցիչ— թէ ի վիճակի է յատուկ իսկոյն ռուսական տարեշրջանին խնամով, ու փութով հայթայթել Մէտրիֆէն արտօնուած Օսմ. եւ Հայերէն ամէն տեսակ գիրքեր։ Գրատանս նպատակն եղած է յաճախորդին շահուն մէջ փնտռել իր շահը։ Իր գտած համակրութեան ապացոյցն է յաճախորդներուն մեծ թիւը որ կը ստուգուի հետզհետէ։ Փոքր մը միայն կը բաւէ հաղկելու գրատան գործունէութեան եղանակը։ Փոփոխորդներուն ձրի կը ղրկենք յառաջիկայ 1905-906 տարեշրջանի համար իւրաքանչիւր դասընթացքի վրայ պատրաստուած դասագրքերու ցանկը։
30—20

ՏՕՔԹ. ՔՈՒԶՈՒՐԻ
Մասնագէտ ծննդական գործարաններու, մորթային, վիներային, մի-զանցքային և կնոջական հիւանդութիւններու։ Երկար ատեն պաշտօնավարած է Բարիզի հիւանդանոց՝ երուն մէջ անուանի բժիշկներու քով։ Իր դարմանատունը կը գտնուի Ղալաթիա, Եիւքսէք Քալտրրիմի անկիւնը, Վոյվոտա ճամբէսի թիւ 2, որ ամէն օր ժամը 2էն 10 բաց է։
15—25

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ՊԱՍԱՔԻԱՆ